SPRAWOZDANIE

DYREKCYI

C. K. GIMNAZYUM

W WADOWICACH

za rok szkolny

1903.

W WADOWICACH,
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.

W DRUKARNI FRANCISZKA FOLTINA.
1903.

Treść:

I.

Akta do konfederacyi r. 1768 województwa krakowskiego, a zwłaszcza księstw oświęcimskiego i zatorskiego.

wydał

Teofil Klima.

WSTĘP.

Konfederacya zawiązana 29. lutego 1768 r. w Barze szerzyła się wszędzie, gdzie nie było oddziałów wojsk rosyjskich. Pobyt załogi rosyjskiej w Krakowie opóźnił o kilka miesięcy zawiązanie się konfederacyi i dopiero gdy Kraków opuściła załoga rosyjska, przyszło na dniu 21. czerwca r. 1768 [1]) do zawiązania się konfederacyi. Tegoż dnia [2]) wybrano marszałkiem konfederacyi województwa krakowskiego Michała Czarnockiego, stolnika ziemi stężyckiej, który wydaje 25. czerwca uniwersał, wzywający do łączenia się i zawiązywania konfederacyi w księstwach oświęcimskiem i zatorskiem, a w następnych uniwersałach stara się o zebranie zasobów pieniężnych dla konfederacyi. Uniwersały do księstw oświęcim. i zator. poniósł zapewne jakiś oddział konfederatów krakowskich, który je kazał wpisać do ksiąg miejskich wadowickich dn. 3. lipca; — przebywa on w Wadowicach dłuższy czas, bo sesya pospólstwa d. $^{24}/_{7}$ uchwala 400 zł. p. na wydatki połączone z trzechtygodniowym pobytem konfederatów w mieście. [3]) Szlachta księstwa zebrała się w Kętach i w dniu 15. lipca 1768 r. i podpisała akces do konfederacyi, wybierając marszałkiem Macieja Bobrowskiego, wojskiego nowogrodzkiego i dwóch konsyliarzy Jana de Bibersztyn Starowiejskiego, podstolica latyczowskiego i wójta wadowickiego,

---

[1]) Akta nr. 1.

[2]) Szujski: Dzieje Polski. T. IV., p. 444.

[3]) Protokół urzędu radzieckiego m. Wadowic, sygn. 29, p. 76.

sędzież Kazimierza Lgockiego, wojskiego mniejszego księstw oświęcim. i zator. [1]) W następnym r. 1769 jako marszałek księstw występuje Antoni Wilkoński, który prawdopodobnie do końca tę godność piastuje. Zadaniem marszałka konfederacyi było dostarczanie ludzi, pieniędzy i prowiantów. Gorliwość Wilkońskiego pod tym względem jest wielka, jak to widać z uniwersałów i kursoryi, które wydaje. Z końcem r. 1769 zwołuje on nawet komisyę [2]) dla obliczenia danin w pieniądzach i naturaliach na rzecz konfederacyi i weryfikowania kwitów. Uniwersały i rozporządzenia marszałka konfederacyi księstw a potem generalności wpisywano do ksiąg grodzkich i miejskich. Rozporządzenia marszałka księstw oświęcim. i zator. były to t. zw. kursorye, które od miasta do miasta, od wsi do wsi przesyłane, ogłaszano publicznie.

W księgach miejskich miast leżących w księstwach oświęcim. i zator. a mianowicie Białej, Oświęcimia, Zatora, Kęt i Wadowic, nie dochowało wiele aktów, odnoszących się do konfederacyi z r. 1768. W pierwszych trzech miastach księgi z tych czasów zaginęły, w Kętach zaś zachował się z tych lat rodzaj ksiąg miejskich (t. zw. gdzieindziej „Insciptiones perpetuae“), w których tych aktów nie notowano. Jedynie w Wadowicach dochował się protokół urzędu radzieckiego („Prothocollon actorum consularium oppidi S. R. M. Wadowice“) z lat 1767—1771 [3]) przy końcu niekompletny, w który wpisywano uniwersały i kursorye w latach 1768, 1770 i 1771; następny protokół z lat 1772—1777 [4]) nie zawiera żadnych aktów do konfederacyi, gdyż miasto zajmują wojska austryackie. W pierwszej księdze dochowało się aktów 33, podanych poniżej. Z początku wpisywano wszystkie uniwersały i rozporządzenia, potem tego nie czyniono, ograniczając się do wykonania danych poleceń, jak świadczą o tem uchwały sesyi pospólstwa (communitas).

Jaką rolę odegrały księstwa oświęcim. i zator. w ogólnej konfederacyi barskiej, nie dają dostatecznego wyjaśnienia opracowania dotychczasowe ani pamiętniki z XVIII. w. Z aktów poniżej podanych dowiadujemy się o dywizyi, wystawionej i utrzymywanej kosztem księstw. [5]) Wielkie znaczenie dla konfederacyi miały księstwa, zwłaszcza w swych południowych górzystych częściach, jako podstawa operacyjna, ubezpieczona fortecami Lanckoroną od wschodu a Bobrkiem od zachodu, od

[1]) Akta, nr. 4. [2]) Akta, nr. 20.
[3]) Archiwum m. Wadowic, sygn., nr. 29.
[4]) „ „ „ „ „ 31.
[5]) Akta, nr. 26.

półn.-wschodu zaś nad Wisłą Tyńcem, leżącym podobnie jak i Lanckorona w pobliżu granic księstw. Księgi miejskie wadowickie zawierają natomiast dane, jak miasta księstw, oświęcim. i zator. względnie same Wadowice zachowały wobec konfederacyi i jak ją popierały.

Wadowice, miasto królewskie, leżące 2 mile na pd. od Zatora na lewym brzegu Skawy, z powodu swego oddalenia od doliny Wisły, gdzie głównie operowały oddziały rosyjskie, podlegały prawie przez cały okres wojenny rozkazom konfederacyi i starały się je wypełniać ile możności. W lipcu r. 1768 spotykamy w Wadowicach już oddziały konfederackie, które tu przebywają dłuższy czas, a potem ciągle się słyszy o pobycie lub przejeździe żołnierzy konfederackich. Miasto daje im kwatery i dostarcza furażów. Wydatki na ten cel musiały być znaczne, gdy w drugim blizko miesiącu ($^{26}/_{8}$) po wpisaniu pierwszych uniwersałów do ksiąg miejskich, podnoszą się skargi na burmistrza Józefa Gustkiewicza, że „zakłada konfederacyę.“ [1]) Burmistrz chce złożyć swój urząd, czego jednakże pospólstwo nie przyjmuje. Później godzą się obywatele na wydatki, dodając, „że my ile władzy podlegli, zwierzchności nam nakazanej sprzeciwiać się trudno mamy,“ lub zaznaczając, iż uchwalają większe podatki „pro publico bono,“ na obronę wiary i wolności. Mimo to narzekania na różne uciążliwości, połączone z przemarszem wojsk nie ustają.

Wszystkie podatki jak pogłówne, hiberna i czopowe w zwykłej wysokości, a często i duplikaty tychże, odwoziło miasto do kasy konfederackiej do Białej, o ile ich nie wybierają do tego przeznaczone komendy, wychodzące zwłaszcza na ściąganie drogą egzekucyi wojskowej zaległych podatków i furażów. W aktach wadowickich niema wzmianki o ściąganiu przymusowem podatków, gdyż je płacono zawsze w oznaczonym czasie. Podatkom zwyczajnym a zwłaszcza duplikatom nie zawsze miasto mogło podołać. I tak już w r. 1769 musiało zaciągnąć na podatki i furaże dla żołnierzy dług u zamożniejszych mieszczan w kwocie 50 czerwonych zł. [2]), a w r. 1770 nowy dług 2000 zł. p. i sprzedać rolę miejską za 30 zł. p. Podatki i daniny w naturze były do tego stopnia uciążliwe, że mieszczanie sprzedają swoje domy i role, nie mogąc podołać ciężarom i tem się tłómaczy fakt, że w tym okresie wojennym spotyka się w księgach miejskich tak znaczną liczbę kontraktów kupna i sprzedaży. Prócz gotowych pieniędzy, które miasto składa w formie podatków zwyczajnych czy nadzwyczajnych, musi się jeszcze starać o prowiant i kwatery dla żołnierzy

[1]) Prothocollon etc. nr. 29, s. 76 i następne.

[2]) r. 1770. 1 czerw. zł. = 16 zł. p. 22½ gr.

i furaż dla koni. Na potrzeby przejeżdzających oddziałów konfederackich uchwalono już w r. 1768 zsypkę owsa i skład siana, wybierane od obywateli in natura lub w pieniądzach. Obywatelom dającym kwatery płaci miasto za furaż zabrany przez konfederatów. [1]) Zsypkę owsa i skład siana odnawiano po wyczerpaniu się zapasu. W r. 1770 ($^{18}/_{4}$) zapadła uchwała nie wynagradzania obywateli za podejmowanie żołnierzy u siebie w domu.

Dalej musiało miasto dostarczać licznych podwód, za które obywatelom płacono.

Za cztery konie i wóz płacono:

do Białej	10	zł. p.
„ Krakowa	10	„ „
„ Kęt	5	„ „
„ Suchej	5	„ „
„ Lanckorony	5	„ „
„ Zatora	3	„ „

W r. 1769 w listopadzie wojsko konfederackie, przechodzące przez miasto zabrało mieszczanom 17 koni z uprzężą i parę wozów, za co miasto zapłaciło 458 zł. p., przy czem szacowano konia przeciętnie na 20 zł. p.

Nadzwyczaj wielkich furażów zażądano od miasta w listopadzie r. 1770 zapewne celem zaopatrzenia fortecy lanckorońskiej, nakazując dostarczyć pod zagrożeniem egzekucyi:

owsa korcy	1600
siana wozów	400
żyta korcy	30
jęczmienia korcy	30
wieprzów	40
masła fasek	40
drobiu kóp	10
gorzałki beczek	10
piwa „	40

Obywatele wysyłają deputacyę z prośbą o zwolnienie od tego ciężaru, lecz czy ta prośba odniosła pożądany skutek, niema później wzmianki.

Z podobnemi prośbami do dygnitarzy konfederacyi spotkać się można częściej, zwłaszcza gdy się rozchodzi o dostarczenie ludzi uzbrojonych do

[1]) Płacono według cen targowych: za korzec żyta 6 zł. p.
„ „ pszenicy 7 „ „
„ „ owsa 2 „ „ 6 gr.
siano kupowano w stogach, według umowy.

wojsk konfederacyi z żołdem półrocznym, stosownie do uniwersału wydanego w obozie pod Dębowcem. [1]) W lutym r. 1770 nakazano dostawić do Kęt 5 ludzi konno, a w 1771 r. 100 ludzi do fortecy lanckorońskiej, a nadto wysokich furażów. Suplikę co do furażów uwzględniono, czy w jednym i drugim razie dostawiono żądanych ludzi, księgi miejskie nie dają wyjaśnienia, prawdopodobnie musiano zadosyć uczynić nakazom.

Był jeszcze inny sposób wyciągnienia z miasta pieniędzy, a mianowicie w r. 1769 ($^{11}/_{10}$) rozkazano miastu odebrać ze skarbu wielickiego 150 beczek soli „konfederackiej" i zapłacić za nią 2000 zł. p. Miasto sprasza się, chce odebrać 70 beczek i zapłacić zaraz, do odebrania soli w Wieliczce wybiera radcę i ławnika, lecz nie wiadomo również, czy i tę prośbę uwzględniono.

Jakie oddziały konfederackie przechodziły lub przebywały w Wadowicach nie podają księgi miejskie. Z początkiem r. 1771 wspominają o pobycie w mieście komendy bełzkiej i regimentarza Sulaka. O wojskach rosyjskich jest tylko jedna wzmianka w lipcu r. 1771, przebywających w okolicy zapewne po bitwie stoczonej 22. czerwca pod Lanckoroną. Zabrały one jednemu mieszczaninowi 2 krowy, za które mu miasto zapłaciło 2 czerw. zł., o innych rabunkach nie słychać. W tym czasie doszedł także uniwersał Branickiego, nakazujący zapłacić pogłówne na pułk gwardyi konnej koronnej, co uskuteczniono.

Z końcem r. 1771 w październiku kończy się protokół urzędu radzieckiego (sygn. 29), przy końcu niekompletny i zniszczony. Z braku zatem wiadomości z ostatnich miesięcy r. 1771 i większej części r. 1772 nie można przedstawić chwili przejścia Wadowic pod obce rządy i wrażenia, jakie wywarło zajęcie miasta przez wojska austryackie na mieszczanach, którzy tyle ofiar ponieśli na rzecz konfederacyi. Zajęcie to nastąpiło prawdopodobnie jeszcze w pierwszej połowie r. 1772, gdyż już dnia 8. czerwca poddała się Lanckorona wojsku austryackiemu, a 11. września wydaje dwór wiedeński manifest okupacyjny [2]), mający usprawiedliwić historycznemi świadectwami zabór tej części Polski, która po pierwszym rozbiorze otrzymała nazwę Galicyi i Lodomeryi. Następny protokół zaczyna się 16. października 1772. [3]) O konfederacyi już nie słychać. Zamiast

[1]) Akta, nr. 6.

[2]) Wykład poprzedzający praw korony węgierskiej do Rusi czerwonej i Podola. W Wiedniu u Jana Tomasza de Trattner, drukarza bibliopoli dworu 1772.

[3]) „Prothocollon actorum consularium oppidi S. Caes.-Reg. M. Wadowice." Arch. m. W. nr. 31, s. 4 i nast.

uniwersałów i kursoryj są wzmianki o paletach egzekucyjnych, podatki płaci miasto w srebrnej cesarskiej monecie lub złocie obrączkowem i odwozi zamiast do kasy konfederackiej do kasy komisarzy austryackich, w mieście stoi wojsko austryackie, któremu trzeba dostarczyć kwater i furażów, ratusz obrócony na magazyn wojskowy tak, że sesye pospólstwa odbywają się w domu prywatnym, raz nawet w obecności rotmistrza wojsk cesarskich. Miasto układa się o spłaty dawnych długów, a o ulgę w nowych ciężarach wysyła posły do Białej do cesarskiego dyrektora Beessa. Słowem nędza w mieście jeszcze większa, niż w czasie walki o wiarę i wolność.

AKTA.

1.

1768, 25. czerwca, w Krakowie.

„Uniwersał o konfederacyi województwa krakowskiego tudzież księstw zatorskiego i oświęcimskiego.“

Wszem wobec i każdemu z osobna prawowiernym katolikom religii św. rzymskiej katolickiej j. w., w. i urodzonym dygnitarzom, urzędnikom i całemu rycerstwu tak prześwietnego województwa krakowskiego jako i prześwietnych księstw zatorskiego i oświęcimskiego komu o tem wiedzieć przynależy wiadomo czynię i z konsyliarzami memi, iż województwo krakowskie, widząc zdeptaną wiarę, wolność zgwałconą, prawa poniżone i inne wolności polskiej na sejmie przeszłym szkodliwe punkta, a coraz w niewolnicze idąc jarzmo, dla czego, aby wiara św. katolicka rzymska, wolność i prawa narodowe ocalone zostały, tym końcem niniejsza województwa krakowskiego konfederacya na wzór i przykład świątobliwej barskiej konfederacyi na dniu danym dwudziestym pierwszym czerwca roku niniejszego 1768 przy zjeździe przykładnych tegoż województwa krakowskiego obywatelów stanęła, do której związku i sił dodania j. w., w. i urodzonych w. ichmściów panów taż konfederacya zaprasza, abyście siły swoje i pomoc przy wierze św. katolickiej rzymskiej, wolności i prawach narodowych z tąż konfederacyą łączyli i odpór nieprzyjaciołom następującym na wiarę św. wolność i prawa narodowe według możności każdego z was prawowiernych katolików dali. Atakowała nas już nieprzyjacielska ręka, przecież ten Bóg, który wyniosłych pogrąża, pokornym daje zwycięstwo, dał i nam na dniu dwudziestym drugim miesiąca tegoż, dufającym sobie. A zatem obligujemy i zapraszamy was j. w., w. i urodzeni obywatele, kochający prawowierną katolicką wiarę, wolność i ojczyznę, abyście się z nami łączyli i konfederowali i siły swoje z naszemi wiązali. Co aby każdemu z was przezacnych ziemianów i obywatelów do wiadomości doszło, ten mój uniwersał napisać i wydrukować rozkazałem i aby prześwietnemu województwu krakowskiemu i prześwietnym księstwom zatorskiemu i oświęcim-

-skiemu do wiadomości doszedł, do akt publicznych do oblaty podać zaleciłem. Dan w Krakowie, dn. 25. czerwca r. p. 1768. Michał Czarnocki marszałek konfederacyi województwa krakowskiego.

Archiwum m. Wadowic. — „Prothocollon actorum consularium etc." sygn. nr. 29, p. 72.

2.

1768, 27. czerwca, w Krakowie.

Uniwersał nakazujący oddawanie dochodów z żup wielickiej i bocheńskiej, oraz z dóbr królewskich, w województwie krak. leżących, do kasy konfederacyi krak.

Michał na Czarnocinie Czarnocki, stolnik ziemi stężyckiej, konfederacyi województwa krakowskiego marszałek wraz z przytomną radą i j. w. imć pany konsyliarzami.

Wszem wobec i każdemu z osobna mianowicie w., urodzonym wielkorządcy, podkupcom skarbu wielickiego i bocheńskiego, kasyerom i innym wszystkim oficyalistom żup wielickiej i bocheńskiej tudzież ekonomom, dzierżawcom i administratorom wszelkich prowentów królewskich i Rzeczypospolitej, w województwie krakowskiem znajdujących się, do wiadomości niezawodnej podaję, iż gdy województwo krak. w ostatnim upadku najkardynalszych zaszczytów wiary św. kat. rzym., wolności krwią przodków nabytej i praw starodawnych dosyć chwalebnych i światowych na wzór konfederacyi barskiej zbrojną podniosło rękę i z pośrodka siebie mnie marszałkiem obrało, a na tak chwalebne dzieło, Bogu i ojczyźnie przyjemne i każdemu pożyteczne, znacznej potrzebuje ekspenzy, zaczem aby w., urodzeni wyżej wyrażeni imść panowie i oficyalistowie wszelkich percept, którym tylko do wiadomości to obwieszczenie przyjjdzie i jakimkolwiek sposobem doniesione będzie tu do Krakowa, lub gdzie się obóz konfederacyi naszej znajdować będzie, z znajdującemi się sumami i regestrami, oraz kontraktami i dawniejszemi dyspozycyami dla uczynienia dyspozycyi jak najprędzej przybywali i też znajdujące się sumy wiernie i sprawiedliwie pod obowiązkiem mającym być wypełnionym do skarbu konfederacyi za odebraniem dokumentu, każdy dla siebie ręką moją mającego być podpisanego, pod względem na każdego nieposłusznego z osobna i rygorem przykładnym, na każdego nieposłusznego mającym być pokazanym, nie oczekując żadnych poselstw i komend, importowali, niniejszym uniwersa-

łem zalecam i nakazuję mocą teraźniejszej konfederacyi. Dan w Krakowie, dn. 27. miesiąca czerwca r. p. 1768. Michał Czarnocki, marszałek konf. woj. krak.

Arch. m. W., nr. 29, p. 73.

3.

1768, 27. czerwca, w Krakowie.

Uniwersał do starostów i dzierżawców, jakoteż wójtów i sołtysów królewszczyzn, nakazujący stawanie zbrojno do obozu konfederacyi.

Michał na Czarnocinie Czarnocki stolnik ziemi stężyckiej konfederacyi województwa krakowskiego marszałek wraz z przytomną radą i j. w. ichmciami pany konsyliarzami.

Wszem wobec i każdemu z osobna j. w. ichmciom panom starostom, dzierżawcom i w nich jako z osobna będącym wójtom, sołtysom i wszelkim tenutaryuszom do wiadomości zalecam i poddaję. Iż ponieważ województwo krak. w tak okropnych strapionej ojczyzny konjukturach, w ostatnim upadku szacunku nie mających, wiary i wolności zaszczytach, praw kardynalnych, krwią przodków naszych nabytych, wiekami trzymanych i stwierdzonych, gwałtowną mocą i potęgą wojska rosyjskiego pod kolorem auxyliannego ale na zrujnowanie tego wszystkiego a najbardziej wykorzenienie wiary św. i zniszczenia wolności, czynności jako nowy opis wyszły z druku roku przeszłego niby konstytucyi, ale pełnej oczywistej herezyi trucizny, śladem i torem odważnego męstwa konfederacyi barskiej na obronę i ucalenie tego wszystkiego idąc, na wzór tej do oręża udało się i z pośrodka siebie mnie marszałkiem uchwaliło i rządy wszelakie oddało. Więc z obowiązku na mnie włożonego wszystkim j. w. starostom i tenutaryuszom dóbr królewskich, aby na wzmocnienie tej tak zbawiennej konfederacyi posiłki swoje przysyłali, wójtów i sołtysów pod jurysdykcyą swoją będących zbrojno wysyłali i ciż wójtowie, sołtysi, jakimkolwiek sposobem wszelkich królewszczyzn tenutaryszowie, aby z wszelkim porządkiem wojennym w jak najprędszym czasie tam gdzie się obóz konfederacyi znajdować będzie, w osobach swoich, pod względem na zadosyć nie czyniących rygorem przyzwoitym i karami przykładnemi, stawali, niniejszym uniwersałem obwieszczam, zalecam i nakazuję mocą niniejszej

konfedaracyi. Dan w Krakowie dn. 27. miesiąca czerwca r. p. 1768. Michał Czarnocki, marszałek konf. woj. krak.

Arch. m. W., nr. 29, p. 74.

4.

1768, 15. lipca, w Kętach.

Przystąpienie do konfederacyi barskiej i krakowskiej księstw zatorskiego i oświęcimskiego.

Sabbato post festum Divisionis s. Apostolorum proximo (16. lipca) a. d. 1768 generosus Romualdus Gronowski obtulit. My niżej podpisani urzędnicy, szlachta, obywatele księstw zatorskiego i oświęcimskiego, którzy z powodów konfederacyi narodowej w Barze wszczętej, tudzież i w województwie krakowskiem, z którym księstwa zatorskie i oświęcimskie zajściem inkorporacyi wcielone i spojone są, ustanowionej; gdy przez delegacyą do księstw naszych mamy pobudkę usilną i przez wydany j. w. marszałka województwa krakowskiego uniwersał na jednoczenie i łączenie sentymentów naszych, w tak krytycznym na ojczyznę czasie, na zaradzenie, na miejsce pod ten czas od przeciwnej inkursyi bezpieczniejsze zgromadzeni, to ułożenie sprzymierzenia się przy całości dawnych praw na nienaruszenie fundamentów wiary św. katolickiej rzymskiej przez ichmciów dyssydentów nad wymiar ich subsystencyi, tak wielu konstytucyami określonej, podniesioną nad też prawa porywczością, na pomocy przeciwnej potencyi wspierającą się, postępującym; tudzież praw naszych wiekami utrzymanych w nienaruszonej wolności prerogatyw szlacheckich ucalenie uroczyście upatrując, szkodliwą narodowi przez nakład podatków uciemieżliwość oddalając, do publicznej podajemy wiadomości, iż w tej czynności do jak najdostateczniejszego układu i zarządzenia obraliśmy z pomiędzy siebie marszałkiem j. w. imci pana Macieja Bobrowskiego, wojskiego nowogrodzkiego, który in facie zgromadzonych ichmciów obywatelów księstw jurament koła konfederacyi w Barze nastąpionej opisaną wykonał, oraz konsyliarzów w. ichmciów Jana Starowiejskiego, podstolica latyczewskiego i Kazimierza Lgockiego, wojskiego mniejszego księstw zatorskiego i oświęcimskiego, którzy in subitaneis według potrzeby sumiennie wraz z j. w. marszałkiem naradziwszy się, moc stanowienia, co się będzie dobru powszechnemu użytecznego zdawało, mieć będą. Na odpór

nieprzyjaznej inprezy erygowania milicyi uprosiwszy ichmciów do tej wyprawy potrzebnej officyerów, media adepata wezmą na tę ekspensę, aby aggrawacya nikomu i krzywda czyniona nie była, a przez obwieszczenie swojego uniwersału do łączenia się w jednomyślność ichmciów na teraźniejszym kongresie, z jakiejkolwiek bądź przyczyny. być niemogących, pociągać i obligować usilnie będą tą refleksyi otwartością, iż ktoby na wsparcie przytłumionych dawnych praw, obronę wiary św. katolickiej, na oddalenie inprezy gwałtownej ichmościów p. p. dyssydentów od narodowego wspomnianych konfederacyi sprzymierzenia unikał, odrodnym wierze katolickiej i ojczyznie nieprzychylnym musiałby zostawać synem i równie z nieprzyjaciołmi poczytany. Datum w Kętach, dnia piętnastego lipca r. p. 1768.

Maciej z Bobrówki Bobrowski wojski nowogrodzki, marszałek księstw zator. i oświęcim, Kazimierz Lgocki wojski mniejszy księstw zator. i oświęcim., Jan Starowiejski, konsyliarz ks. zat. i osw., Joachim Schwarzenberg Czerny chorąży ks. zat. i osw., Adam Pisarzewski k. ks. zat. i osw., Józef Starowiejski k. ks. zat. i osw., Tomasz Jakliński p. z. ks. zat. i osw., Franciszek Radwan Łodziński p. z., Ignacy z Bobrówki Bobrowski wojski ks. zat. i osw., Ignacy Zakrzowski p. z. ks. zat. i osw., Spytek Jordan w. m. krakowski, Antoni z Brzezia Russocki, Tomasz Russocki, Andrzej Pisarzowski m. c., Mikołaj z Krakowa i Radęcza Radęcki, F. Dunin, Ludwik W. Orawski, Roch z Błeszna Błeszyński, Adam Łodziński, Jan z Tropia Hebda, Michał z Tropia Hebda, Ignacy z Radoczy Achingier, Anton i Prus Jezierski, Kazimierz z Tropia Hebda, Michał z Tropia Hebda, Tomasz z Tropia Hebda, Stanisław z Tropia Hebda, Józef Kołdowski, Michał Laskowski, Jan Biberstein Starowiejski, Adam Pruszyński, Andrzej Dunin, Jacek Sadkowski, Wojciech Zaćwilichowski, Ignacy Budzyński, Bonawentura z Przyborowa Przyborowski, Wawrzeniec Skaleński, Antoni Nowakowski, Aleksander z Kleczy Rottermund podpisek ks. zat. i osw., Sebald Zaćwilichowski, Seweryn Laskowski, Józef Michałowski, Kazimierz B. Starowiejski, Franciszek Skorupka Padlewski, Tomasz Skorupka Padlewski, Jan Sobolewski, Jakub Maurycy nieumiejący pisać kładę trzy krzyże, Wojciech Hrenowski sp. z. id lat., Seweryn Ziobrowski, Szymon Ostrogórski, nieumiejący pisać kładę trzy krzyże, S. M. z Skrzynna Dunin, Wojciech Niklewicz, Antoni Ostrzeżewicz, Im. p. Jaworski nieumiejący pisać kładzie trzy krzyże, Krzysztof Krobicki, Józef Piriecki, Antoni Dembiński, August Niklewicz s. z. o, Jan Janicki, Piotr Płażewski, Tomasz Odrowąż Wilkoński, Michał Kamiński, Michał Haknowski jako pisać nieumiejący znaki krzyża św. kładę, Stanisław Pająk Lenczo-

wski jako pisać nieumiejący znaki krzyża św. kładę, Franciszek Drybalski jako nieumiejący pisać znaki krzyża św. kładę, Michał Kurowski pisać nieumiejący znaki krzyża św. kładę, Stanisław Kuciński pisać nieumiejący znaki krzyża św. kładę, Józef Sikorski p. s. leb. łęcz., Antoni Ostrzeszewicz p. s. m., Tomasz Zawada p. s. Kobiernickiego, Wojciech Nowakowski p. s. piw. t.

Druk. Tygodnik lit. T. V. p. 62. Lwów 1842.

5.

1768, 16. lipca, w Wadowicach.

Wezwanie księstw zator. i oświęcim. do łączenia się z konfederacyą i przysyłania uzbrojonych ludzi z dóbr król., wójtowstw, sołtystw i dóbr duch.

Maciej z Bobrówki Bobrowski, wojski nowogrodzki, konfederacyi księstw zator. i oświęcim. marszałek. Gdy natężona p. p. dyssydentów nad wymiar swojej substancyi tak wielu prawami określonej, usiłujących, inpreza na . . . . dawności mocy wspierająca się, do tej narodów królestwa polskiego panującą w nim wiarę św. katolicką zaszczycony, na zapobieżenie dalszym nad te jeszcze gorszym konsekwencyom przywiodła refleksyi, aby przez sprzymierzenie w jednomyślność sentymentów tę oddalić przeciwwagę wierze św. i prawom narodowym w poniżeniu umysłu gwałtowność, gdy już wyłuszczone w narodowej w Barze wszczętej konfederacyi przyczyny są powodem do równejże czynności, do której przeświet. województwa krakowskiego już od kilku tygodni nastąpiona konfederacya przez swoje do księstwa zator. i oświęcim. węzłem inkorporacyi spojonego zachodzącą, do wspólnych pobudza i pociąga sentymentów, z których w zgromadzeniu zacnych i godnych imciów urzędników tychże księstw i współobywatelów, gdy los na Macieja padł, ułożonego marszałkowskiego urzędu, nasz obowiązek niektórych z imciów urzędników i ziemianów księstw zator. i oświęcim. z jakiejkolwiek przyczyny na kongresie naszym być nie mogących, ten dołożony punkt, iż ktoby się w tym razie, gdzie o utrzymanie nadwątlonych, panującą w narodzie polskim i w W. X. Litewskiem wiarę św. rzymską katolicką utwierdzających, w zapobieżeniu temu wszystkiemu, cokolwiekby dawnym prawom, prerogatywie, wolności być mogło szkodliwego, oddalał współczynności swojej, tudzież wykonania juramentu ubliżał, podejrzanym w wierze katolikiem i nieprzychylnym

ojczyźnie musiałby zostawać synem, o czem gdy obwieszczam, pociągam nieprzytomnych dla uniknięcia o sobie złej opinii, a potem i zaciągnienia na siebie niechęci do wykonania jakiego przez nas jest wypełniony juramentu do wsparcia i ratunku, wspólnie mającego być danego. Wszystkich imciów panów bonorum regalium jakimkolwiek prawem possessorom tudzież imciów dobra duchowne i prelatury trzymających przez wzgląd na interes wiary św. wszystkich równo katolików, i uroczyście duchownych obowiązujących, wcześnie uwiadamiam, osobliwie zaś imciów wójtowstwa i sołtystwa w księstwach zator. i oświęcim. mających, obywatelom z powagi urzędu swego zalecam nieodwłocznie stawienia pachołka wyprawnego z należytym moderunkiem i pod rygorem nieuchronnym obowiązuję. Które to obwieszczenie, aby prędzej do wiadomości dojść mogło, dla publikaty po miastach tutejszych przesyłam, a dla wiary i wagi przy przyciśnieniu zwykłej pieczęci podpisuję. Działo się w Wadowicach, dnia 16. miesiąca lipca r. p. 1768. Maciej z Bobrówki Bobrowski, wojski nowogrodzki konf. księstw zator. i oświęcim. marszałek.

Z kopii współczesnej X. Michała Kamelskiego, wówczas dziekana zatorskiego, proboszcza w Kleczy górnej.

6.

1768, 15. września, w Zatorze.

Stanisław Nieszkowski, porucznik pułku gward. konnej koron. przypomina czas oddawania pogłównego do tejże gwardyi do Kęt i nakazuje donosić o „swywolnych“ oddziałach zbrojnych.

Wszem wobec i każdemu z osobna podaje się do wiadomości, iż nadchodzi czas oddawania pogłównego do regimentu gwardyi konnej koronnej, dla czego ostrzega się miasta, miasteczka, przedmieścia, wsi i wszystkich do tego należących, ażeby w czasie wyznaczonym trzechniedzielnym w srebrnej lub złotej do Kent odwozili monecie, gdyż po wyszłym terminie nieomylnie nastaje egzekucya.

Przestrzega się tak p. burmistrzów i wójtów, że jeżeliby o swywolnej usłyszeli kupie, bądź pod jakim chcą imieniem, o onejże czemprędzej do Kent znać dawali, inaczej wiedzący z winnym w jednakiéj zostawać (będzie) karze. Dat. w Zatorze d. 15. Septembris 1768. Stanisław Nieszkowski, porucznik rejm. gward. konn. koron. JKMci i Rzeczypospolitej.

Arch. m. W., nr. 29, p. 78.

7.

1769, 5. marca, w Dąbrówce.

Prorogacya taksy środopostnej z d. 6. marca na d. 9. października.

Antoni Odrowąż z Wilkonic Wilkoński, podwojewodzi prześwietnych księstw zators. i oświęcim. Podaję do wiadomości komu o tem wiedzieć należy, osobliwie jednak sławetnych obywateli miast JKMci Białej, Kęnt, Wadowic, Zatora i Oświęcimia, iż na teraźniejszy przypadającą po środopostnej niedzieli w pierwszy poniedziałek (6. marca) ob legalitates zjechać nie mogę taksę, więc onę do poniedziałku po święcie św. Franciszka wyznawcy (9. października) w roku teraźniejszym proroguję, serio zalecając, aby dawnej odmianie postanowioną we wszystkiem zachowywali i obserwowali taksę, dla wiadomości zaś ludzi, aby podczas targu obwołać przez woźnego na rynku w każdym mieście kazali. Którą to prorogacyę in spacio dwóch niedziel do grodu oświęcimskiego podać per oblatam powinni i onę każde miasto z osobna per extractum wyjąć, a to pod zakładem na burmistrza dwoje czternaście grzywien, mających być na przyszłej taksie zapłaconych za nieposłuszeństwo i nieobserwowanie prawa. Dla lepszej zaś wiary i uwagi przy przyciśnieniu pieczęci mojej ręką własną stwierdzam. Datum w Dąbrówce d. 5-ta Martii 1769.

Arch. m. W., nr. 29, p. 121.

8.

1769, 31. marca, w obozie pod Dębowcem.

Uniwersał wzywający do stawienia się zbrojno na d. 12. kwietnia 1769 r. na miejsce Izby i Muszynka i oznaczający liczbę żołnierzy konnych i pieszych, których dobra szlacheckie, miasta i sołtystwa stosownie do ilości ról lub łanów wystawić mają.

Actum in castro Biecensi post festa solemnia Paschæ proxima, die videlicet 1. Aprilis a. 1769.

Ad officium et acta præsentia castrensia capitaneatus Biecensis personaliter veniens mgf. Thomas Kozłowski, confederationis palatinatu

Cracoviensis præfectus, obtulit eidem officio præsenti et ad acticandum porrexit universale illistrissimi Lubomirski, palatini Cracoviensis, tum ducatum Zatoriensis et Osvecimensis mareschalci infrascripti, petens eiusmodi universale a se offerente suscipi et in acta præsentia inscribere mandari. Quod ab officio præsenti obtinuit, cuius tenor talis:

Jerzy Marcin hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, na Wielkim Połonnym, Barze, Lipowcu, Kolbuszowie, Grodzisku, świętego państwa rzymskiego książę Lubomierski i generał lieutent wojsk koronnych, marszałek prześwietnej konfederacyi województwa krakowskiego, księstwa oświęcim. i zator., orderu św. Huberta kawaler.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu o tem wiedzieć należy a mianowicie j. o., j. w., w. imć panom senatorom, urzędnikom ziemskim i grodzkim et quovis titulo dygnitarzom w rycerstwie prześwietnego województwa krakowskiego i księstw zator. i oświęcim., oraz i całemu polskiemu narodowi wolnemu tak w Koronie, jakoteż w W. X. Litewskiem, także wszystkim jurysdykcyom przy ofiarowaniu życzliwych usług moich z powinnym każdego secundum statum et conditionis uszanowaniem do wiadomości podaję.

W wyrokach prześw. wojewódz. krak. i księstw oświęcim. i zator. mnie władzę i moc laski marszałkowskiej powierzywszy niedościgłe woli Boskiej .... przeznaczenie, wzywając tej wszechmocności, aby ludowi temu łączącemu się z konfederacyą barską na obronę praw kościoła rzymskiego katolickiego i narodowych królestwa naszego błogosławić go i prowadzić litościwie raczyła. Mamy już nieomylnej sprzyjającej najjaśniejszej Porty posiłki, zbliżają się bracia nasi wielcy mężowie z konfederacyą barską, przybywajcież tedy mężni rycerze przeświet. wojewódz. krak. i księstw oświęcim. i zator. j. o., j. w., w. jmć panowie bracia i dobrodzieje a przybywajcie na dzień 12. miesiąca kwietnia w roku niniejszym na miejsce Muszynka i Izby. Bądźcie ozdobą tak godnemu województwu, że dobrowolnie sami na siebie potrzeby konfederacyi włożymy; przybywajcie ochoczo i z pospiechem, honor nasz się w tem zamyka, by nas insze województwa nie czułymi i mniej nie dotkliwymi nie uznały. Obliguję przy tem całe przeświet. województwo krak. i księstwa oświęcim. i zator. i na wszelkie poczciwości zaklinam, obowiązki wzywam i dopraszam się, zalecając jako najusilniej, aby j. w. senatorowie, w. urzędnicy, tudzież i wszyscy ziemianie przeświet. województwa krak. i księstw oświęcim. i zator., primo z dóbr swoich dziedzicznych jakimkolwiek prawem dzierżonych, tudzież starostwa i wójtowstwa na wyprawę konną z ról 10-ciu i każdego wójtowstwa po jednemu konnemu żołnierzu na koniu dobrym,

choć niezbyt młodym byle sprawnym, ludzi pewnych na dzień zwyż oznaczony z półroczną płacą, rachując po złotych 3 na tydzień, oraz na broń i mundur po zł. p. 112 na jednego niezawodnie na miejsce naznaczone przysyłali, co pod wojskową animadworsyą zalecam. Którzy to ludzie, na utrzymanie onychże do rąk wielm. regimentarza lub w. województwa komisarzów odemnie ad hunc actum destynowanych, pieniądze na miejscu naznaczonym nieochybnie oddane być powinny. Miasta zaś królewskie, duchowne i świeckie, tudzież sołtystwa, aby z każdego łanu po jednym zdolnym do wojny do piechoty stawili człeka z półroczną na takiegoż rachując na tydzień po zł. 2 płacą, na mundur zaś i na broń i potrzebę należytą na jednego po zł. p. 96 na miejsce i dzień zwyż wyznaczony modo praescripto pod surową egzekucyą przystawiali. Żeby zaś ten uniwersał do prędszej każdego przyszedł wiadomości po całym prześwietn. wojewódz. krak. i księstwach oświęcim. i zator. do akt jak najbliższych do ingrossowania podać kazaliśmy, obowiązując i zalecając imć p. susceptantom, aby uniwersału tego ekstrakty autentyczne w jak najprędszym czasie, jeden drugiemu do ingrossowania przesyłając, publikowali. Zalecam oraz, ażeby wszelkie jurysdykcye w miastach, miasteczkach i wsiach tenże uniwersał promulgare satagant pod niechybną i surową egzekucyą, nieczyniącym zadosyć niniejszemu uniwersałowi. W. księża dziekani, proboszcze i plebani z ambon i przybiciem na drzwiach kościelnych tegoż uniwersału mego ogłoszenie promovere tenebuntur. Działo się dnia 31. marca w obozie pod Dębowcem 1769. Jerzy Lubomierski m. p. Locus sigilli confederationis palatinatus Crac., cuius originale circa acta præsentia relictum est. Correxit Szczepański.

Zalecam wszystkim miastom w księstwach tutejszych zat. i oświęcim. będącym, aby ten uniwersał od miasta jednego do drugiego nieodwłocznie był odesłany i publikowany.

Arch. m. W., nr. 29, p. 134.

9.

1769, 30. czerwca, w obozie pod Muszynką.

Ponowienie nakazu dostawiania żołnierzy do konfederacyi, polecenie składania podatków wszelkiego rodzaju in duplo, nadto procentu od prowizyi od sum lokowanych na dobrach duchownych i szlacheckich dziedzicznych.

Tomasz Odrowąż etc. marszałek konfederacyi księstw zator. i oświęcim. oraz z złączonemi marszałkami i konsyliarzami. Pierwszym uniwersałem ogłosiwszy przeciąg dwóch niedzielny wyrażony, abyśmy ziemianie prawowierni katolicy szlachta, których nas jest cel jedyny wiary świętej katolickiej rzymskiej, wolności przez przodków nam zostawionej bronienie, natężyliśmy myśli nasze o sposobach nie uciemięrzających mocnienia się przeciw nieprzyjacielowi wiarę i wolność nam wydzierającemu, ponowiliśmy i drugim czas dziesięciodniowy dawszy, a tu już miesiąc cały przeszedł i więcej upłynął, my sami życie i fortuny nasze kościołowi i ojczyźnie ofiarę uczyniwszy od źródła nie widzimy ściągania się strumieniu prześwietnych księstw zadumieni byliśmy, że miłość wiary tyle nam zgromadzi skwapliwych, że sama gorliwość przy wierze św. i miłość przy wolności sprawi postrach nieprzyjacielom, aliści nie widzimy na ofiarę Bogu życie posłusznie ofiarowanych, ni tej składki, czembyśmy byli zdolni dać odpór pomnażającym nieprzyjaciołom Kościoła św. i ojczyzny. Więc gdy ręka ręki nie chwyta, przymuszony jestem swą rozciągnąć, nakazując wszystkim dobrom tak szlacheckim jako i duchownym, tudzież królewszczyznom w księstwie zator. leżącym, aby do nas marszałków w Muszynie w obozie stojących, wszystkie podatki duchowne, pogłówne i z dóbr dziedzicznych, a. dignitatibus, hiberny, pogłówne żydowskie, kwarty ratami in duplo oddawane były sub animadversione, iż żołnierz skonfederowany, sine solutione będący, pozwolić sobie musiałby. Która to rata prima wypłacona być ma mediis Julii. Kwity zaś ostatnie przywieść z tem obwieszczeniem, a tej duplikacyi z samych dworów żądamy, a to jest na mundur, broń i amunicyą. Ktoby zaś przysłał wyprawę konną z bronią i na mundur złp. 80, leniku na pół roku po zł. 3 na tydzień, to z podatku nakazanego potrąci się na ten czas wszystkę, a wszystko będzie płacone przez żołnierza konfederackiego, ani żadnych paletów na prowianty wydawać się nie będzie, a jako narodowy podatek tylko in duplo dla każdego widocznych potrzeb wyznaczywszy. Z każdego zaś miasta większego t. j. królewszczyzny żądamy ludzi konnych z wszelkim rynsztunkiem wojennym i mundurem, według ułożenia ziemianów po 5, z mniejszego po 3, a z wsi królewskich mają wójci z przysiężonemi podać osady inwentarz dla ułożenia, która wieś może po czemu konnych ludzi wydać, a to z lenikiem półrocznym po zł. 3 na tydzień. A że wiele sum tak duchownych jako szlacheckich na dobrach szlacheckich dziedzicznych, które sumy żadnej publicznej proweniencyi nie czynią ani wsparcia, same tylko dziedzictwa znosić ten ciężar muszą, więc i ci co prowizyą biorą, aby od powszechnego rachunku nie unikli, nakazujemy, co per medium biorą prowizye po zł.

jednym od sta, a szlachcie lub innej kondycyi ludzie po zł. dwa do kasy generalnej naszej od prowizyi komportowali, szlachta zaś dziedzice dóbr do płacenia obligowani prowizyi, ten podatek zapłacić mają razem z pogłównym, na który kwit od nas wzięty akceptować są obligowani creditores; a dla nieutajenia długów nakazujemy ichmciom panom rejentom susceptantom, aby wszystkie zapisów i roboracyj cum vadiis specificatis summam cuiuslibet annni podali in spatio duarum septimanarum a data præsentium. Cokolwiek zaś księstwo zator. tak pieniędzy jako i ludzi doda, to wszystko ad acta podać każemy, expens rękami nas marszałków podpisany oblatować dla uwiadomienia braci na co się obraca podamy. Gdybym ja zaś tych księstw marszałek nie znajdował się w obozie, gdy podatek od kogo przywieziony byłby, tedy od znajdujących się marszałków złączonych kwit jeden walor i wagę mieć będzie, jakoby ja przytomny tych księstw marszałek podpisał się. Dla wiadomości wszystkich ten uniwersał do akt grodzkich podajemy, drugi zaś z kancelaryi naszej pod pieczęcią konfederacyi fara farze i miasto miastu via cursoria nieodwłocznie odsyłać ma. Który to uniwersał rękami naszemi przy przyciśnieniu pieczęci naszej konfederackiej podpisujemy. Działo się w obozie pod Muszynką dn. 30. czerwca 1769. Joachim Czerny marszałek wojewodz. krak., Tomasz Odrowąż Wilkoński marszałek księstwa zator., Rachwał Amor hrabia Tarnowski generał major, marszałek konfederacyi województ. sandomier., Stanisław Antoni Moszkowski sędzia ziem. i marszałek ziemi wieluńskiej, Ignacy Potocki starosta kaniowski generał ruski, Antoni Pierzchała z Piaszczynna Piassecki konsyliarz wojewódz. krak., Jan z Rupna Wieyski konsyliarz wojewódz. sandomier., Roch Lassocki skarbnik rawski, konsyliarz wieluński, Józef Chomentowski konsyliarz krakowski, sekretarz złączonej konfederacyi ducatum Zathorien. et Osvecimen. (L. S.) Ad officium et acta præsentia castrensia capitaneatus Osvecimensis personaliter veniens generosus Bernardus Kamieński confederationis ducatum præfectus de tenore tali ad acta præsentia castrensia capitaneatus obtulit litteras universalis ab illustrissimis confederationis Cracov., ducatum præsentium, Sendomirien. et aliis mareschalcis annotatas officiose . . . . . actis præsentibus feria 6-ta ante fest. s. Margarethæ (7. lipca) 1769 anno.

Arch. m. W., nr. 29, p. 151 a.

10.

1769, 6. lipca, z obozu wielkiego pod Chocimem.

Joachim Karol Potocki gen. regimentarz konfed. koronnej donosi o nastąpić mającem wkroczeniu wojsk tureckich, wzywa do łączenia się z konfed. i zbierania zapasów dla wojska tureckiego.

Ad officium et acta præsentia castrensia capitaneatus Osvecimensis personaliter veniens generosus Stanislaus Pruss Jezierski infrascriptas literas universales ab illustr. magnif. Joachimo Carolo Potocki, palatino Bracłaviensi, mareschalco et exercitus confederationis generali regimentario emanatas, ex actisque confederationis illustr. magnific. simul iunctorum mareschalcorum authentice depromptas, officio eidem et actis præsentibus ad acticandum obtulit de tenore tali:

Działo się w obozie pod Muszynką, dnia 10. miesiąca sierpnia 1769. Przed aktami i księgami prześwietnej konfederacyi województw, księstw i powiatów złączonych, stanąwszy osobiście imć p. Józef Oczkowski podał do oblaty oblatę uniwersału j. w. Joachima Karola Potockiego, marszałka województwa bracławskiego i regimentarza generalnego wojska tak komputowego jako i związkowego dn. 6. lipca w roku teraźniejszym wydanego z pod Chocima, którą to oblatę uniwersału akta niniejsze przyjęły i do ksiąg swych ingrossować kazały w te słowa:

Joachym Karol z Złotego Potoku na Moraffie(s) i Bolechowie Potocki, na Bockach, Bratulinie, Rossie, Troscyaniej i Turowie hrabia, podczaszy W. X. Litewskiego, trembowelski etc. starosta, rotmistrz pancerny w wojsku koronnym, marszałek wojewodz. bracławskiego, wypraw województw ruskich: podolskiego, bracławskiego, kijowskiego, wołyńskiego, czernichowskiego, tudzież wojska skonfederowanego koronnego związkowego generalny regimentarz. Lubo prześwietna konfederacya dawniejszymi uniwersałami swemi prześwietne województwa koronne o wyjściu wojsk posiłkowych najjaśniejszej Porty w granice polskie na ucalenie praw, prerogatyw i wolności naszych uwiadomiła, gdy jednak w tych już właśnie dniach wkroczenie tegoż wojska posiłkowego wraz z prześwietną konfederacyą nieochybnie nastąpi, przetoż województwa osobliwie pograniczne o tem uwiadamiam, oraz miłością wiary, ojczyzny i własną każdego j. w., w., p. senatorów, dygnitarzów, urzędników, officyalistów i wszystkich in genere obywateli osobliwie województw pogranicznych.

obliguję i do łączenia się z prześwietną konfederacyą zapraszam a ichmciów wojskową służbą zaszczyconych niniejszem do łączenia się z prześwietną konfederacyą i wojskiem narodowym w niej nieodstępnym obowiązuję uniwersałem przez wszystkich j. o., j. w., ichmościów p. senatorów, dygnitarzów, urzędników, officyalistów i wszystkich in genere obywatelów obliguję i ich komisarzom, ekonomom, gubernatorom, podstarościm zalecam, aby furaże i prowianty były wszędzie dla wojska posiłkowego przygotowane i naznaczone, powtórnym uniwersałem miejsce sprowadzenia nieodwłocznie, unikając tych szkód i przykrości, któreby z opóźnienia wyniknąć mogły, wyznaczam. Które n to uniwersał, aby do akt ziemskich, grodzkich i miejskich był ingrossowany po parafiach, kościołach, cerkwiach był publikowany, zalecam i rekomenduję i przy przyciśnieniu pieczęci wsłasnej ręki stwierdzam podpisem. Datum z obozu wielkiego dn. 6. lipca 1769. Joachym Karol Potocki, podczaszy W. X. Litewskiego, marszałek wojewódz. bracławskiego i generalny regimentarz konfederacyi koronnej.

Locus sigilli eiusdem illustris magnifici mareschalci, originale vero circa acta confederationis generalis est relictum. Ex actis confederationis illustr. magnif. simul iunctorum mareschalcorum extractum. J. Konarski actorum confederationis regens m. p. Locus sigilli confederationis. Quarum quidem litterarum universalium extractum authenticum idem offerens circa acta præsentia reliquit. Actum in castro Osvecimenci fer. 4-ta in vigilia fest. s. Bartholomei ap. (23. sierpnia) 1769.

Arch. m. W., nr. 29., p. 156.

11.

1769, 9. sierpnia, w obozie pod Muszynką.

Złączeni marszałkowie i konsyliarze nakazują płacenie podatków za ratę wrześniową in duplo i odwożenie ich do obozu konfed.

Ad officium et acta præsentia capitaneatus Osvecim. personaliter veniens generosus Stanislaus Pruss Jezierski infrascriptas litteras universales ab illustr. magnif. cenfederationum Cracov., ducatum præsentium et aliorum mareschalcis præsentibus ad acticandum obtulit de tenore tali:

My złączeni Joachim Schwartzemberg(s) z Witowic Czerny, chorąży księstw zator. i oświęcim., generał major wojsk koronnych — krakowski.

Tomasz Odrowąż z Wilkowic Wilkoński, miecznikiewicz zator. i oświęcim. tychże księstw, Rachwał Amor hr. Tarnowski, generał major wojsk koronnych — sandomierski i ziemi stężyckiej, Stanisław Antoni na Morszkowie Morszkowski, sędzia ziemski wieluński — tejże ziemi i powiatu ostrzeszowskiego, Andrzej Cielecki, starosta zgierski — łęczyński, Antoni Dolina na Głębokim Głębocki, chorąży znaku pancernego — brzeski kujawski, Ignacy na Złotym potoku i Usiatynie Potocki, starosta kaniowski — generał u wojewodz. ruskiego, Józef na Wereszczynie Wereszczyński, miecznik chełmski — tejże ziemi i powiatu krasnostawskiego, Franciszek Marceli na Kosowie Ciołek Kossowski, sędzia ziemski drohicki — generał u wojewodz. podlaskiego, Michał Grzymała Dzierzanowski — ziemi gostyńskiej i powiatu gombińskiego — marszałkowie wraz z konsyliarzami skonfederowani. Stosując się do uniwersału przez nas złączonych marszałków sub data d. 15. Maii wydanego, aby z wszystkich dóbr szlacheckich, duchownych starostw, sołtystw i innych quocunque titulo possessyi pogłówne żydowskie, duchowne, hiberny, kwarty in duplo za ratę marcową płacone były na wzmocnienie sił do poratowania już w ostatnich momentach upadku zostającej ojczyzny i tej duplikaty z samych dworów żądaliśmy, a że ledwie trzecia część jmć. obywatelów zadosyć temu ułożeniu uczyniła, więc niniejszym uniwersałem naszym obwieszczamy j. o., j. w., w. naszych wielce jmć p. i braci województw, ziem księstw i powiatów z nami złączonych, aby należące pro ratha Septembris pogłówne szlacheckie, żydowskie, duchowne i kwarty i hiberny pro ultimis Augusti a data præsentium do obozu naszego in duplo komportowali. Ci zaś, którzy niedopełnili dyspozycyi uniwersału naszego w wypłaceniu duplikaty, podatków raty marcowej dla uniknienia nieuchronnej a surowej egzekucyi ostrzegamy, aby wraz z septembrową odsyłali. Dlatego zaś to uwiadomienie nasze wcześniej wydać do województw przedsięwzięliśmy, aby jmć obywatele, zapłaciwszy komu innemu, nie mieli dla siebie pozoru, iż niebyli wiadomieni komu i gdzie mają podatki raty septembrowej oddawać, i jak pierwszym uniwersałem naszym nakazaliśmy, aby duplikaty podatków nie gromady, lecz dwory płaciły, tak toż samo ułożenie niniejszem utwierdzamy. Ktobykolwiek zaś z jmć obywatelów był w wykonaniu uporczywym tego ustanowienia, takiego nie tylko dobra surowo egzekwować nakażemy, ale jako z nieprzyjacielem ojczyzny oczywistym postępować sobie będziemy. Żeby zaś ten nasz uniwersał do wiadomości wszystkich jmć. obywatelów jako najprędzej doszedł, nakazujemy tak wszystkim jmciom panom susceptantom, jako i wójtom, burmistrzom, aby gród grodowi, a miasto miastu nieodwłocznie via cursoria odsyłali,

który dla większej wagi i powagi pieczęcią konfederacką utwierdziwszy, własnemi podpisujemy rękami. Działo się w obozie pod Muszynką dn. 9. miesiąca sierpnia 1769. Stanisław Antoni na Morszkowie Morszkowski powiatu ostrzeszowskiego, Ignacy Potocki marszałek gener. (wojewódz.) ruskiego, J. Wereszczyński miecznik ziemi chełmskiej i powiatu krasnostawskiego marszałek, Franciszek Marcelli na Kosowie Kossowski sędzia ziemi drohickiej, marszał. generał. wojewódz. podlaskiego, Michał Grzymała Dzierzanowski marszałek ziemi gostyńskiej i powiatu gombińskiego, Tomasz Odrowąż Wilkoński marszał. księstw zator. i oświęcim., Antoni Pierzchała z Piaseczna Piassecki konsyliarz konfederacyi wojewódz. krak., Józef z Rupniowa Wieyski konsyliarz wojewódz. sandom., Czarnecki konfederacyi generalnej wojewodz. podlask. konsyliarz. Quarum litterarum universalium originale circa acta præsentia relictum est. Actum in castro Osvecim. fer. 4-ta in vigil. s. Bartholomei ap. (23. sierpnia) 1769.

Arch. m. W., nr. 29, p. 157.

12.

1769, 13. sierpnia, w Białej.

Ks. Franciszek Sułkowski nakazuje miastom starostwa zatorskiego odwozić pogłówne do Białej na d. 19. sierpnia 1769.

Mekirując (s) pierwszą moją dyspozycyę, starostwu zatorskiemu do przystawienia mi furażów na Białę wydaną, nakazuję burmistrzowi m. Kęt, w temże starostwie leżącego moją od j. w. marszałków złączonych daną mi (dyspozycyę), aby burmistrz nieodwłocznie wszystkie miasta i miasteczka — odsyłając im przez kursoryą teraźniejszą moję dyspozycyą — obwieścił, aby mi wspomniane miasta i miasteczka w starostwie zator. leżące, lub pogłówne za ratę septembrową roku teraźniejszego należące w pieniądzach gotowych lub za te same pieniądze wyrażony w pierwszej mojej dyspozycyi furaż i prowiant tu na Białą na dzień dziewiętnasty teraźniejszego miesiąca a to pod egzekucyą wojskową in casu nieuczynienia zadosyć niniejszej mojej dyspozycyi odsyłali i przystawiali za kwitami mojemi, na co się własną przy przyciśnieniu pieczęci mojej podpisuję ręką. Działo się na Białej, d. 13. sierpnia 1769. Franciszek ks. Sułkowski.

Arch. m. W., nr. 29, p. 154.

13.

1769, 18. sierpnia, w Białej.

Ks. Franciszek Sułkowski nakazuje miastom starostwa zator. odsyłać hibernę do Białej na d. 5. września 1769.

Mając od j. w. jmciów marszałków konfederacyi złączonych województw powierzoną mi, daję niniejszą dyspozycyę moję do miast i miasteczek starostwa zator., aby na dzień piąty miesiąca septembra hibernę z tychże miast i miasteczek należącą tu na Białą nieodwłocznie odsyłały, a to pod egzekucyą wojskową w niedosyć uczynieniu teraźniejszej mojej dyspozycyi, na którą to hibernę kwity odemnie dawane im będą. Burmistrzowi zaś miasta Kęnt zalecam, aby teraźniejsza dyspozycya moja przez kursoryą rozsyłana była, którą przy przyciśnieniu hibernowej pieczęci mojej własną podpisuję ręką. Działo się na Białej 18. Augusti 1769. Jeżeli na wyrażony dzień 5. Septembris złożą hibernę, może im się co z niej ustąpić, a kwit z całej hiberny dany im będzie. F. ks. Sułkowski, generał leutenant.

Arch. m. W., nr. 29, p. 154.

14.

1769, 31. sierpnia, w obozie pod Muszynką.

Marszałkowie i konsyliarze konfed. wydają uniwersał przeciw „swywolnym kupom“ zbrojnych, podających się za konfederatów.

My złączeni Joachim Schwarczemberg(s) z Witowic Czerny chorąży księstw zator. i oświęcim., generał major wojsk Rzeczypospolitej — krakowski, Tomasz Odrowąż z Wilkonic Wilkoński miecznikowicz zator. i oświęcim. — tychże księstw, Rachwał Amor hr. Tarnowski generał major wojsk Rzeczypospolitej — sandomierski, Stanisław Antoni na Morzkowie Morszkowski sędzia ziemi wieluńskiej — tejże ziemi, Andrzej Cielecki starosta zgierski — łęczycki, Antoni Doliwa na Głębokim Głębocki chorąży znaku pancernego — brzeski kujawski i inowrocławski, Ignacy na Złotym

Potoku i Usiatynie Potocki generał wojewódz. ruskiego, Józef na Wereszczynie Wereszczyński miecznik chełmski — tejże ziemi i powiatu krasnostawskiego, Konstanty Olizar podkomorzy włodzimirski, starosta sinnicki, generał wojewódz. wołyńskiego, Franciszek Marceli na Kosowie Ciołek Kossowski sędzia ziemi drohickiej, generał województwa podlaskiego, Michał Grzymała Dzierzanowski — ziemi gostyńskiej i powiatu gombińskiego marszałkowie wraz z konsyliarzami skonfederowani. Podług uniwersałów naszych obwieszczonych wszystkim obywatelom województw, księstw, ziem i powiatów złączonych daliśmy ordynanse wojsku naszemu skonfederowanemu, aby gdziekolwiek jaka komenda stanie i pretendować po obywatelach będzie lub poddanych, aby był ordynans, ręką którego z nas marszałków podpisany, pieczęcią stwierdzony, pokazany bądź podstarościemu, bądź wsi wójtowi, inaczej tacy ludzie konfederaci mianujący się bez niemania ordynansu od nas za swywolną kupę są deklarowani. A jako poczciwego konfederata wiara wstrzymywać ma od wszelkiej uciążliwości, tak gdyby się inaczej obchodził, ludzi bił, po karczmach wojował, hałasy robił, tem samem traci imię poczciwego konfederata i jako hultaja łapać pozwalamy, nam go odsyłać lub jak najprędzej o nim dawać nam znać. Żeby bezpieczeństwo każdemu sprawiło dworowi, wsiom, miastom, karczmom, te nasze wyroki kazaliśmy z kancelaryi naszej wydać, aby wszędzie po bramach, dworach, karczmach były przylepione, autoryzowawszy to pieczęcią naszą i podpisami nas przytomnych marszałków z konsyliarzami. Działo się w obozie pod Muszynką, dnia 31. sierpnia 1769. J. Czerny chorąży księstw zator. i oświęcim., generał major wojewódz. krak., R. A. hr. Tarnowski generał major, marszałek konfed. sandom., Antoni Morszkowski marszałek konfed. ziemi wieluńskiej i pod., Wereszczyński marszałek chełmski i powiatu krasnostawskiego, Konstanty Olizar podkom. włodzim., marszałek wojewodz. wołyńskiego, Andrzej Rogala Zawadzki . . . ., Antoni Pierszchała z Piaseczna Piassecki konsyliarz konfederacyi wojewodz. krak., J. z Rupniowa Wieyski konsyliarz wojewódz. sandom., Suchodolski konsyliarz ziemi chełmskiej i powiatu krakowskiego, Jerzy Falkowski konsyliarz wojewódz. wołyńskiego, Jan Markowski s. p. i r. z. łucki konsyliarz w. w., J. Kuczyński m. z. m. k. w. podl.

Arch. m. W., nr. 29, p. 159.

15.

1769, 5. września, w obozie pod Skawcami.

Marszałek konfed. księstw oświęcim. i zator. zakazuje oddawania hiberny i pogłównego za ratę wrześniową komu innemu, prócz swojej komedzie.

Tomasz Odrowąż z Wilkonic Wilkoński miecznikiewicz i marszałek konfederacyi księstw zator. i oświęcim. Wszem wobec i każdemu z osobna, osobliwiej jednak j. w., w. ichmciom panom obywatelom, miastom i wszystkim in genere wsiom do wiadomości podaję, iż w następującej teraźniejszej racie septembrowej, aby się nie ważyć żadnej inszej komendzie prócz mojej pogłównego i hiberny oddawać pod nieważnością, ktoby oddał, dlaczego ten uniwersał po wszystkich w księstwie miastach publikować nakazuję. Który to uniwersał dla większej wiary, wagi i waloru przy przyciśnieniu pieczęci konfederackiej ręką własną podpisuję. Działo się w obozie pod Skawcami, dn. 5. września 1769. Tomasz Odrowąż Wilkoński marszałek konf. księstw. zator. i oświęcim.

Arch. m. W., nr. 29, p. 162.

16.

1769, 7. września w Krakowie.

Wyznaczenie terminu 12. września dla księstw oświęcim i zator. do składania podatków za ratę wrześniową.

Tomasz Odrowąż z Wilkonic Wilkoński miecznikiewicz księstw zator. i oświęcim., marszałek tychże księstw. Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należy, mianowicie j. w., w. ichmć dziedzicom, quovis iure dzierżawcom, starostom lub ich administratorom, oficyalistom wiadomo czyni, iż przyjechawszy do Krakowa czynię dyspozycyę, ażeby ichmć. pogłówne hiberny, kwarty i inne podatki, które płacić zwykli in duplo, to jest podwójne na dzień 12. tegoż miesiąca Septembra i roku tegoż 1769 monetą jako najlepszą odwozili bez zwłoki i najmniejszej ekscepcyi, co mocno pod surowym rygorem zalecam, ten zaś uniwersał, ażeby ode wsi do wsi, od fary do fary, a nawet ażeby z ambon po kościołach był publikowany, obligiuję i przykazuję. Datum w Krakowie, d. 7. Septembris 1769. Tomasz Odrowąż Wilkoński marszałek konfederacyi księstw zator. i oświęcim.

Arch. m. W., nr. 29, p. 161.

17.

1769, 6. października, pod Zatorem.

Wezwanie do składania podatków i odwożenia ich do komendy konfed. do Białej.

Tomasz Odrowąż z Wilkonic Wilkoński, księstw zator. i oświęcim. miecznikiewicz, marszałek tychże księstw. Wszem wobec i każdemu z osobna komu o tem wiedzieć należy, osobliwiej jednak j. w., w. ichmciom p. obywatelom prześwietnych księstw zator. i oświęcim., tudzież miastom i wszystkim wogólności wsiom do wiadomości podaję, ażeby wszyscy a wszyscy ichmć. podług uniwersału dawniej wydanego pogłówne, kwarty, hiberny, czopowe, szelężne jak zaległe, tak i teraźniejsze symple i duplikaty jako najprędzej, nie czekając surowej egzekucyi wojskowej na Białą do komendy tamże stojącej odnosili i odwozili, in spatio jednak dwóch niedziel a data præsentium. Ten zaś uniwersał ażeby ode wsi do wsi, od miasta do miasta był odsyłany serio zalecam i ten uniwersał aby nie był przytrzymany nigdzie przykazuję, żeby po całym księstwie zator. i oświęcim. był publikowany. Który dla lepszej wiary i wagi przy przyciśnieniu pieczęci naszej konfederackiej ręką moją podpisuję. Datum w marszu pod Zatorem, d. 6. Octobris 1769. Tomasz Odrowąż Wilkoński konfederacyi księstw zator. i oświęcim., (marszałek).

Arch. m. W., nr. 29, p. 186.

18.

1769, 11. października, w Białej.

Wezwanie do odwożenia pogłównego, hiberny i kwarty do kasy wojskowej do Kęt.

Józef na Bierzynie Bierzyński, podstoli nowogrodzki, województwa sandomierskiego i związku wojska koronnego marszałek. Wszem wobec i każdemu z osobna komu o tem wiedzieć należy mianowicie j. o, j. w., w. ichmciom panom senatorom duchownym i świeckim, dygnitarzom, urzędnikom i całemu rycerstwu, ich komisarzom, ekonomom, dyspozytorom, pisarzom, tudzież miastom, miasteczkom, ich prezydentom, burmistrzom, jakoteż wsiom, ich wójtom, sołtysom, na ostatek synagogom i wszystkim

obywatelom księstwa oświęcimskiego do wiadomości podaję, iż stosując się do dawniej wydanych uniwersałów moich względem podatków na wojsko należących, ponieważ tak pogłówne, hiberny jako i kwarty na płacę wojsku koronnemu, prawem oznaczone, dotąd nie są do kasy wojskowej komportowane, zaczem aby takowy podatek pogłównego, hibern i kwart miasta, miasteczka i wsie jak najpilniej do Kęnt, gdzie kasa jest wojskowa, odwoziły i oddawały, pod surową egzekucyą wojskową serio zalecam, a ten uniwersał, aby prędzej do wiadomości każdego lub do grodu siewierskiego doszedł, publikować po parafiach i per cursoriam od miasta do miasta przesyłać nakazuję, który przy przyciśnieniu pieczęci konfederackiej podpisem ręki własnej stwierdzam. Datum w Białej dn. 11. Octobris 1769. Józef Bierzyński, woj. . . . i związkowy marszałek.

Arch. m. W., nr. 29, p. 189.

19.

1769, 28. października, w Kętach.

Zakaz płacenia wszelkich podatków prócz hiberny na chorągiew krzepicką, którą należy odwozić do kasy księstw oświęcim. i zator.

Tomasz Odrowąż z Wilkonic Wilkoński miecznikiewicz księstw zator. i oświęcim., marszałek tychże księstw. Wiadomo czynię, komu o tem wiedzieć należy, mianowicie j. o., j. w., w. starostom, dziedzicom i quovis titulo dóbr wszystkich w księstwie zator. i oświęcim. będących possessorom jak duchownym tak i świeckim, ażeby podatków żadnych oprócz hiberny jednej symple, która się należy na chorągiew krzepicką — ani symple, ani duplikaty, ani pogłównego, ani hiberny duplikaty, ani kwarty, ani czopowego, ani szelężnego — nie ważyli się wypłacać tylko do kasy księstw zator. i oświęcim. W czem się obwieszcza obywatelów księstw. Tych zaś podatków wypłacanie jako najprędzej a najdalej na tygodniu zalecam i obliguję pod surową egzekucyą i ten uniwersał, żeby ode wsi do wsi, od fary do fary był odsyłany, upraszam i podpisem ręki mojej przy przyciśnieniu rodowitej pieczęci stwierdzam. Datum w Kętach, dn. 28. Octobris 1769. Tomasz Odrowąż Wilkoński marszałek konf. księstw zator. i oświęcim. Nakazuję, aby ten uniwersał od fary do fary jako najprędzej był odsyłany z publikatą na ambonach.

Arch. m. W., nr. 29, p. 190.

20.

1769, 7. grudnia, w Białej.

Generalność konfederacyi wyznacza do pobierania dochodów skarbu koronnego Tomasza Wilkońskiego marszałka księstw oświęcim. i zator.

Michał Jan hr. na Rożanie, Douspudzie Pac, ziołkowski etc. starosta, generał konfederacyi, W. X. Litewskiego marszałek w nieprzytomności j. w., imci p. hr. Krasińskiego podkomorzego rożańskiego, marszałka generalnego koronnego ad mentem zawartej między narodami unii zastępującej. Wydaliśmy już dawniej uniwersały, ażeby przez żadną przywłaszczoną sobie privatim jurysdykcyą skarbu publicznego dochody wybieranymi i egzekwowanemi nie były, te albowiem ex natura sua do generalnej a Rzeczypospolitej mediante być rozrządzonymi, przeto ex conclave kasy należące nie mogą ani powinne, chyba tylko arbitrio ac consensu mediante być rozrządzonymi, przeto ex concluso rady generalnej wszystkim tychże skarbu koronnego podatków intendentom, ażeby nikomu ich wydawać i za żadnymi kwitami wypłacać nie ważyli się, zalecając do wybierania eiusdem generis dochodów j. w., imci pana Wilkońskiego marszałka księstw. zator. i oświęcim. z koła naszego autoryzujemy, który to j. w. marszałek w własnej osobie, czyli osobie naznaczonych za ordynansem oficerów takowe, cuiusvis generis do skarbu koronnego należące podatki, wybierać, z odebranych kwitować, zakwitowane do kasy generalnej wnosić mocen będzie virtute niniejszego uniwersału. Działo się w Białej, roku 1769, dn. 7. Decembris. Michał Jan Pac generał konfederacyi W. X. Litewskiego.

Arch. m. W., nr. 29, p. 194.

21.

1769, 9. grudnia, w Białej.

Marszałek konfed. księstw oświęcim. i zator. wyznacza komisyę dla obliczenia danin w pieniądzach i naturaliach na rzecz konfederacyi i weryfikowania kwitów, podobną komisyę z duchowieństwa i wzywa miasta do podania takiegoż obrachunku, nadto nakazuje obliczenie szkód wyrządzonych przez wojska moskiewskie.

Tomasz Odrowąż z Wilkonic Wilkoński miecznikiewicz księstw zator. i oświęcim., marszałek tychże księstw. Stanów w generalności skonfederowanych wyroki dopełniając, które mieć chcą wszystkie województwa, księstwa i ziemie i w nich przemieszkiwujących obywateli w największem bezpieczeństwie, aby przez ludzi zuchwałych i swywolnych nie byli aggrawowani, jakoteż już w utratach swoich, jakoliteż i skonfederowana Rzeczpospolita weszła w pokrzywdzenie. Miło mi jest tym uniwersałem obwieścić prześwietne księstwo zator. i oświęcim., ile upewniałem, zawsze o wszelkie extorsye z gorliwymi patryotami żądać będę sprawiedliwości u jedyniewładnej generalnej skonfederowanej Rzeczypospolitej. Lubo z przewłoką zbliżył się jednak czas, gdzie niewinny odbiera swoją satisfakcyą, a zbrodnie, gwałty i zdzierstwa słuszną na siebie wciągają karę, niemniej i nieposłuszny ustawom, uniwersałom, co się nie poczuwali do wspólnego ratunku, podpadnie zawstydzeniem się stawienia przed sąd jak odrodny syn. A więc, by się to pokazało na widok, by próżnie cnotliwego obywatela nie przywłaszczał sobie imienia oziębły, nieczuły na duszy jako katolik i powierzchownie jako broniący wolności szlachcic, teraz niech pokaże, który podług uniwersałów wysiał się w zapłaceniu najlekszego wynalezionego podatku, to jest nakazanych duplikat, pogłównego, hiberny, kwarty, czopowego, szelężnego, a dignitatibus, od prowizyonalnych sum, które starostwa, tenuty, sołtystwa, wójtowstwa zadosyć uczyniły, gorliwość duchowieństwa czyli była przykładem w iszczeniu się? Chcę ja dać przed Bogiem i ojczyzną moją do feniku z odebranej prowieniencyi rachunek, ale żądam, niech się każdy stawi z kwitem, co komportował na ten lud, bardziej uproszony miłością wiary św., jak płatny z wyznaczonego podatku. Co żeby tem łatwiej każdy obywatel wykonał, to do weryfikowania kwitów obywatele z księstwa, jako godni i sumienni mężowie tej dla ojczyzny i swego księstwa nie uchylą pracy, to jest upraszam j. w. kasztelana oświęcimskiego, w. pisarza ziemskiego Zakrzowskiego, w. Jordana podstolego, w. Lgockiego wojskiego, w. Russockiego wojszczyca, którzy to j. w., wielmożni amore boni publici wyznaczywszy sobie czas i miejsce, a obwieściwszy obywatelom księstw zator. i oświęcim., wnijdą w jak najściślejsze poznanie kwitów, przez jakie komendy wybierane bywały pieniądze, by i w tem prześwietne księstwo pokazało, ile wyliczyło na ratunek ojczyzny, ile broni, ile koni i komu wydawano, a jako najściślejsze wyegzaminowanie uczynią od podających kwity, kwity zaś że nie zmyślone iuramenta przed sobą nakażą wykonywać, a zaś sami oddając generalicyi hoc calculum, juramentem swierdzą, jako nie umniejszyli, ani przydali. Równie osobnem ułożeniem pokażą generalicyi, wiele

najezdniczy moskiewski żołnierz z obywatelów, bądź rabowniczym sposobem. bądź z nakazania uczynił szkody, prześwietne zaś duchowieństwo w księstwie zator. i oświęcim. równym toż samo wykonać sposobem i reverendissimum capitulum Cracoviense wyznaczy jednego kanonika katedralnego cum duobus decanis foraneis, miasteczka zaś w księstwie podadzą wzajem takowąż informacyą. O czem wszystkiem uniwersałem czyniąc wolę generalis confederationis ostrzegam, iż w zadosyć nieuczynieniu tego mocą i powagą swą stany skonfederowane Rzeczypospolitej rygor swój rozciągną. I ten uniwersał, ażeby per cursoriam odsyłali od wsi do wsi, od fary do fary i po ambonach i po jarmarkach był odsyłany i publikowany, ażeby każdemu ad notitiam doszedł, sub rigore debito zaleca się. Działo się na Białej, dn. 9. grudnia 1769. Tomasz Odrowąż Wilkoński, marszałek księstw zator. i oświęcim.

Arch. m. W., nr. 29, p. 195.

22.

1769, 10. grudnia, w Białej.

Wezwania do odwożenia wszelkich podatków, do skarbu Rpl. należących, do kasy generalności konfed. do Białej.

Tomasz Odrowąż z Wilkonic Wilkoński, miecznikiewicz księstw zator. i oświęcim., marszałek tychże księstw. A ponieważ prześwietne skonfederowane stany tym mnie zobowiązały uniwersałem, którego obowiązkom czyniąc zadosyć obwieszczam j. w., w. obywatelów województw, księstw i ziem tak duchownych, jako i świeckich, ażeby wszelkie podatki, które tylko należą do skarbu Rzeczypospolitej z miast i miasteczek, starostw, wójtowstw, sołtystw i z innych dóbr świeckich, duchownych, etiam z królewskich do kasy generalności, na Białej będącej, jako najprędzej odwozili, czyli odnosili, ponieważ w krótkim czasie komenda wyjedzie, która nieposłusznych temu uniwersałowi egzekwować będzie. Ten zaś uniwersał od miasta do miasta, od wsi do wsi, od fary do fary nie tylko żeby był odesłany, ale też i po ambonach, po jarmarkach, żeby był publikowany, serio zaleca się sub rigore debito. Datum w Białej, d. 10. Decembris 1769. Przy tym uniwersale przyłączam drugi uniwersał od generalności, ażeby wraz odsyłane były po wszystkich województwach, księstwach i ziemiach, ostrzegam i nakazuję. Datum ut supra. Tomasz Odrowąż Wilkoński marszałek konfederacyi księstw zator. i oświęcim.

Arch. m. W., nr. 29, p. 196.

23.

1770, 6. stycznia, w Białej.

Nakazanie złożenia zaległych podatków do kasy generalności w Białej do 20. stycznia pod zagrożeniem egzekucyi wojskowej.

Tomasz Odrowąż z Wilkonic Wilkoński, miecznikiewicz księstw zator. i oświęcim., marszałek tychże księstw. A ponieważ zamiast nowych podatków, szczególnie tylko uchwalone i ułożone wszystkich podatków, które płacić zwykli duplikaty, i uniwersałem wydanym potwierdzone, lubo zaś kilka razy wychodziły uniwersały, ażeby j. w., w. ichmć. obywatele jak świeccy tak i duchowni wypłacali też podatki, jak symple, które zwykli wypłacać, tak i duplikaty, a że dotychczas ichmć obywatele zaniedbywują i niektórzy jeszcze z ćwierci marcowej nie powypłacali, zaczem obwieszczam tym uniwersałem i wiadomo czynię każdemu z ichmciów obywateli księstw zator. i oświęcim., ażeby w tym miesiącu styczniu miasta, miasteczka, wsie duchowne, królewskie i świeckie wszystkie a wszystkie podatki symple i duplikaty wypłacali i oddawali do kasy pod dependencyą moją na Biały będącej, a z wypłaconych kwity komportowali, to zaś przyrzekam, iże a d. 20. Januarii surowa egzekucya wychodzić będzie po wsiach i miastach egzekwować, kwity rewidować i lustrować będzie; któreby zaś miasto lub wieś nie wypłaciła, tedy dwór zastępując poddaństwo, zapłacić będzie musiał, a za to że nie oddane podatki furaż, to jest owies i siano do komendy na Białę dawać i odwozić, a to za nieposłuszeństwo swoje będą musieli, w czem żeby ichmć. obywatele nie narzekali i mnie za złe nie mieli wcześnie obwieszczam i wiadomo czynię, żeby potem ekskuzy lub racyi nie było. Ten zaś uniwersał, żeby ode wsi do wsi, od miasta do miasta jako najprędzej był posyłany surowo zalecam sub rigore debito. Datum w Białej, d. 6. Januari 1770. Tomasz Odrowąż Wilkoński, marszałek konfederacyi księstw zator. i oświęcim.

Arch. m. W., nr. 29, p. 206.

24.

1770, 29. stycznia, w Białej.

Powtórny uniwersał o zapłacenie zaległych podatków do kasy generalności w ciągu dwóch tygodni.

Tomasz Odrowąż z Wilkonic Wilkoński, miecznikiewicz księstw zator. i oświęcim., marszałek tychże księstw. Wiem, że już każdemu wiadomo, że mi przez uniwersał generalność zdała zupełną moc i władzę odbierania wszelkich podatków, które tylko w Koronie polskiej płacone bywały i już kilku obwieszczałem uniwersałami, jeszcze umyśliłem ostatni raz uwiadomić j. o., j. w., w. obywatelów województw, księstw, ziem i powiatów, ażeby wszelkie podatki, które tylko płacić zwykli, jako to pogłówne, hiberny, kwarty, czopowe, szelężne i inne cuiuscunque generis podatki jako najprędzej a najprędzej we dwóch niedzielach a data præsentium odwozili, czyli odnosili do kasy generalności na Białej, pod dependencyą moją będącej, a in quantum j. o., j. w., w. imć. obywatele słuchaćby nie chcieli i w tem przeciwni byli, niechaj mi za złe nie mają, że będę przymuszony naprzykrzyć przez surową egzekucyę, która primis Februarii wychodzić będzie, niechaj się potem nie żalą, że naprzykrzenia różne i uciążliwości czynić będę, w czem przestrzegam i obwieszczam ostatni raz. Ten zaś uniwersał ode wsi do wsi, od fary do fary, żeby był odsyłany i obywatelom wiadomy, sub rigore debito zalecam. Datum w Białej, d. 29. Januarii 1770 anno. Wilkoński marszałek konfederacyi księstw zator. i oświęcim.

Arch. m. W., nr. 29, p. 209.

25.

1770, 20. lutego, w Białej.

Rozkaz dla m. Wadowic o dostawienie 5 ludzi jezdnych do wojska konfederackiego.

Daje się tę dyspozycyę miastu Wadowicom, aby podług dawnego wydanego uniwersału ludzi pięci zdatnych, wiernych i rosłych do prześwietnej konfederacyi księstw zator. i oświęcim. w dniach trzech na Białą lub do Kęnt stawili pod surową egzekucyą, tudzież i lenung na każdego złp. 3 półroczni dostawili. W nieoddaniu zaraz przy ludziach przywiezionych solucyi czyli półrocznego salarium tedy, zato ludzi trzech rosłych aby dostawili, co surowo przykazuję i na to się ręką własną podpisuję. Datum w Białej, dn. 20. lutego 1770. Wilkoński marszałek konfed. księstw oświęcim. i zator.

Arch. m. W., nr. 29, p. 211.

26.

1770, 5. marca, w obozie pod Białą.

Wezwanie do płacenia wszelkich podatków za ratę marcową, do skarbu Rpl. należących, do kasy generalności w Białej i zakaz oddawania takowych komu innemu bez wyraźnego polecenia generalności lub komisarzów wydających ten uniwersał.

My marszałkowie i konsyliarze ex consilio rady generalnej prześwietnej konfederacyi złączonych obojga narodów vigore ordynansu w obozie dn. 15. lutego, roku niniejszego 1770 nam danego. Wszem obec i każdemu z osobna, osobliwie j. o., j. w., w. imc. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom duchownego i świeckiego stanu ziemianów et quovis titulo dóbr królewskich, duchownych i świeckich possessorom naszym wielce mc. panom i bratom, oraz magistratom, urzędom miast i miasteczek, synagogom, kahałom żydowskim, tudzież po wsiach wójtom a wszczególności wszystkim stanu wszelkiego będącym obywatelom, komu o tem wiedzieć przynależy, do wiadomości podajemy, iż rada generalna prześwietnej konfederacyi złączonych obojga narodów, chcąc zapobieżyć wszelkim inkonweniencyom po województwach praktykującym, uzurpując sobie komendy do wybierania podatku publicznego moc i władzę, a ztąd ucisk i uciemięrzenie po województwach współobywatelów dzieje się, pragnąc czynności w dobrem mieć rozporządzeniu, a potrzebom ojczyzny dogodzić przynaglającego ratunku przez zdaną vigore wspomnionego ordynansu moc, obwieszczamy niniejszym uniwersałem, aby cuiusvis generis podatki, to jest kwarty, pogłówne z dóbr królewskich, duchownych, szlacheckich, tudzież żydowskie, łanowe wszelkie do skarbu publicznego Rzeczypospolitej przynależące, do wypłacenia proweniencyi w tym miesiącu marcu w miejsce miasteczka Biała, w księstwie oświęcim. i zator. leżące, ante d. 15. (mensis) præsentis przywozili, tudzież od kogo dawniej wybierane były kwitami informowali. Na ostatek gdyby niniejszy podatek marcowy która komenda odebrała, kwity dla uwiadomienia i aprobaty, komportowali. Nie czyniąc zaś zadosyć naszemu uniwersałowi i obwieszczeniu takowe dobra surowej egzekucyi podległe będą, ani żadnego względu jako refragarii prześwietnej generalnej konfederacyi obojga narodów wyroków spodziewać się mają. Insuper obwieszcza się i zaleca j. o., j. w., w. mc. panom i braci, tudzież w ogólności wszystkim obywatelom, aby dochodów

do skarbu Rzeczypospolitej należących nikomu bez wyraźnego od generalności ordynansu lub nas komisarzów delegowanych nie wydawali, gdyż ktoby oddał, kwity przyjęte nie będą i powtórnie płacić przymuszony będzie, a jeżeliby kto gwałtem odebrał, o tym zaraz lub do rady generalnej, lub do nas na Białą komisarzów nadgłosić się ma, lub do tych osób, któreby od generalności partykularnej ordynans miały i ci się uniwersałem ogłosili, który to uniwersał, aby każdego wogólności doszedł wiadomości, więc zalecamy miastom i miasteczkom województw i księstw, aby ten via cursoria za reversem z wyrażeniem dnia i godziny, o której odebrany, odsyłały sobie, a reskrypta jego aby podczas świąt i targów woźnemu ogłosić rozkazały, co pod surową karą na nieposłusznych przepisaną nakazujemy. Wielebne zaś dekanaty obwieszczamy, aby za staraniem onych ten uniwersał po parafiach z ambon był publikowany jak najprędzej. Dan w obozie pod Białą, dnia 5. marca 1770 roku. Wilkoński marszałek księstw zator. i oświęcim., Antoni Morszkowski marszałek konfed. ziemi wieluńskiej i powiatu ostrzeszowskiego, J. Kossowski marszałek województwa podlaskiego, Felix Stępowski marszałek ziemi sochaczewskiej, A. Rogala Zawadzki kon. konf. . . .

Arch. m. W, nr. 29, p. 214.

27.

1770, 28. marca, w Białej.

Naznaczenie duplikaty wszelkich podatków za ratę marcową celem utrzymania i zaopatrzenia dywizyi księstw oświęcim. i zator., którą na nowo prawie skompletowano.

Tomasz Odrowąż z Wilkonic Wilkoński konfederacyi księstw zator. i oświęcim. marszałek. W okoliczności czasu teraźniejszego rozumiem, że prześwietne księstwa dla utrzymania powagi swojej na dywizyą zarekrutowanego żołnierza, która w tylu potyczkach mocno będąc nadwerężona, teraz niemal z gruntu zwerbowana i jeszcze ze wszystkiem nie dokompletowana, mieć będą względy. Spodziewam się, że za powodem tych prawideł poświadczających, które każdy podłością ducha nie uwiedziony, przyzna jak wiele trzeba łożyć na żołnierza, we wszystkie chcąc go doskonale opatrzyć przynależytości, aby do potrzeby wojennej stanął, dla

czego skonfederowanych województw, księstw i ziem j. w. marszałkowie koniecznie wszelkich podatków duplikaty być uznali, a w tym uznaniu erygowania onego sustentowania i oporządzenia spuszczenie się przewidzialne założyli. Więc z powodu takiego nie rozumiem, aby j. o., j. w. w. imć. p. obywatele, bracia i dobrodzieje przykrzyli sobie, że otóż duplikaty w racie teraźniejszej marcowej niniejszym uniwersałem obwieścić umyśliłem, które aby na dzień pierwszy kwietnia miasta i wsie in genere wszystkie na Białą do kasy księstw, powierzonej rotmistrzowi memu tychże księstw władzą, do kwitowania z odebranych nadanemu, odwoziły, zalecam, tudzież aby żadnej innej komendzie sub valore nullitatis nie oddawały przestrzegam, bo inaczej nie będę winnym, gdy wysłany żołnierz na egzekucyę naprzykrzać się będzie. Dla prędszego zaś wszystkich uwiadomienia, aby miasto miastu, wieś wsi ten uniwersał podawały przykazuje, który przy przyciśnieniu pieczęci konfederackiej ręką własną podpisuję. Datum w Białej d. 28. martii 1770. Wilkoński marszałek konfederacyi księstw zator. i oświęcim.

Arch. m. W., nr. 29, p. 216.

28.

1770, 4. kwietnia, w Wadowicach.

Polecenie miastu i wsiom starostwa zatorskiego odwożenia wszelkich podatków do komendy Józefa Bierzyńskiego, w Białej będącej.

Józef na Bierzynie Bierzyński, podstoli nowogrodzki, marszałek konfederacyi województwa sandomierskiego. Zalecam tym moim uniwersałem miastu i wsiom starostwa zatorskiego, aby wszystkie podatki należące się, jak najprędzej złożone na Białą, do komendy tam mojej będącej do j. w. Potockiego regimentarza wojsk związkowych odsyłali, co pod karą i egzekucyą przykazuję. Datum w Wadowicach, d. 4-ta Aprilis 1770. Bierzyński marszałek województwa sandomierskiego. Tudzież drugie: wsie szlacheckie bądź duchowne, które nie oddały pogłównego, aby na Białą odnosili, przykazuję i zalecam i ten uniwersał ze wsi do wsi ma być odsyłany.

Arch. m. W., nr. 29, p. 217.

29.

1770, 13. kwietnia, w Białej.

Powtórny uniwersał, wzywający do płacenia podatków na potrzeby dywizyi księstw oświęcim. i zator.

Tomasz Odrowąż z Wilkonic Wilkoński, konfederacyi księstw zator. i oświęcim. marszałek. Kiedy się oglądam na nieuskutecznienie pierwszego uniwersału mojego, jeszcze im Martio do prześwietnych księstw wydanego i pilnym, będąc zaufany o gorliwości ku dobru publicznemu j, o., j. w., w. imć p. obywatelów, braci i dobrodziejów, rozbieram rozpamiętywaniem, wyznać muszę, że ta świeżo jednego po księstwach rozpostarta przewrotność, — która teraz całemu okazana światu — liczną siłą swoją, patryotyczne przytłumiwszy animusze, ubliżyła wyznaczonych podatków oddać na nagłe potrzeby dywizyi prześwietnych księstw, a przeto po zatarciu takowej powtórnym obwieszczam uniwersałem, aby miasta i wsie w ogólności wszystkie, wszelkich podatków duplikaty do kasy księstw, symple do kasy generalności hinc et nunc odnosiły na Białą, w czem obywatelską miłością przestrzegam, iż takowe dobra, któreby do oddania takowych podatków czyniły zwłokę serio egzekwować umyśliłem. Dla czego aby prędsza była wszystkim wiadomość niniejszy uniwersał, aby miasto miastu, wieś wsi podawała, nakazuję, który dla lepszej wiary przyciśnieniem pieczęci konfedarackiej ręką własną podpisuję. Datum w Białej, d. 13. Aprilis 1770. Wilkoński marszałek konfederacyi księstw zator i oświęcim.

Arch. m. W., nr. 29, p. 218.

30.

1770, 9. maja, w Wadowicach.

Ogłoszenie o przybyciu komendy pułku mirowskiego gwardyi konnej koronnej, celem egzekwowania zaległego podatku na ten pułk za ratę wrześniową 1769 i marcową 1770.

Publikata zapisana i publikowana w urzędzie radzieckim wadowickim. Mci. p. p. podaje się waszmościom do wiadomości, iż komenda regimentu lejbgwardyi konnej JKM. i Rzeczypospolitej żołdu temuż regi-

mentowi należącego, prócz województwa krakowskiego, do księstwa zator. i oświęcim. regulowanego dyspartyment mająca, na eksakcyą pogłównego za rat dwie pierwszą septembrową roku przeszłego 1769, drugą marcową roku teraźniejszego 1770, obiedwie już przeminione, zaległego od całego przerzeczonego regimentu lejbgwardyi teraz w Krakowie znajdującego się delegowana, w mieście Zatorze stanęła. Więc wszystkich jmciów starostów, dygnitarzów, dzierżawców, wójtów i jakimkolwiek prawem dóbr JKM. possessorów, tudzież z dóbr ziemskich dziedziców, zastawników lub orędownym sposobem takowe dobra posiadających, niemniej dóbr duchownych regimentów przełożonych, miast i miasteczek burmistrzom, radcom i pospólstwu, aby wszyscy jmć., którzy do płacenia tego podatku pogłównego powinni, w mieście Zatorze dat. do dn. 17. maja, tak abyście wć. wiedzieli. Actum fer. 5-ta pod fest. s. Stanislai, d. 9-na Maii a. 1770.

Arch. m. W., nr. 29, p. 229.

31.

1770, 3. czerwca, w Białej.

Glejt dla Lewka Herszkowicza, faktora marszałka konfed. księstw oświęcim. i zator.

Daję to moje testimonium starozakonnemu Lewkowi Herszkowiczowi, faktorowi memu, którego posyłam po moich sprawunkach, ażeby nigdzie od nikogo nie był aggrawowany i napastowany proszę i obliguję. To zaś zalecam mocno, jeżeliby mu w którym mieście trzeba było czego. lub żydka jakowego lub konia, ażeby mu dawali i krzywdy żadnej nie czynili surowo przykazuję. A zaś nasze komendy, ażeby tegoż mego faktora nigdzie, ani w drodze ani na miejscu nie inkwirowały, zalecam pod rygorem sądów wojskowych. Datum w Białej, d. 3-tia Junii a. 1770. Wilkoński marszałek księstw zator. i oświęcim.

Arch. m. W., nr. 29, p. 245.

32.

1770, 13. września, w Krakowie.

Pułkownik pułku leibgwardyi konnej JKM. i Rpl. wzywa do płacenia pogłównego raty wrześniowej należącego się temuż pułkowi i odwożenia go do Krakowa.

Wszystkim jaśnie wielmożnym, wielmożnym i urodzonym dóbr w księstwach zator. i oświęcim. leżących dziedzicom lub jakimkolwiek prawem possessorom, tudzież miast i miasteczek, burmistrzom i radnym, regiment leibgwardyi konnej JKMci i Rzeczypospolitej wiadomo czyni, iż ponieważ w tym czasie egzekucyi raty pogłównego septembrowej przyzwoitym komendy jak dawniej zwykł był do wybierania takowego podatku pogłównego, przerzeczonemu regimentowi należącego, nie posyłać, więc aby takowy podatek nieodwłocznie tu do Krakowa jmci panu regimentkwatermistrzowi, stancyę swoję w kamienicy podle Dzwonnej nazwanej, na Floryańskiej ulicy leżącej, mającemu, odsyłali i za kwitami jego a nie innymi pod nieuchronną i surową egzekucyą wypłacili, obwieszcza. Które to obwieszczenie, aby tem pewniej wszystkim wiadomości dojść mogło, więc sławetnym burmistrzom i radzie miast i miasteczek w przerzeczonych księstwach zator. i oświęcim. leżących, zaleca się, aby nie tylko za dojściem rąk swoich takowe obwieszczenie w dni targowe obwołać kazali, ale też jedno drugiemu miastu, jakoto Zator Wadowicom, Wadowice Kęntom, Kęnty Białej, a Biała na ostatek Oświęcimowi nieodwłocznie odsyłali, zaleca się. Datum w Krakowie, dn. 13. września 1770. Heinrych Lettw. (?) pułkownik.

Arch. m. W., nr. 29, p. 268.

33.

1770, 5. października, w fortecy Jasnogórskiej.

Skasowanie pisma nieprawnie wydanego przez b. pułkownika pułku leibgwardyi konnej koronnej i nakaz odwożenia podatków, które na ten pułk płacono, do fortecy Jasnogórskiej.

My marszałkowie i konsyliarze w jedności ogniwo ku obronie dobra publicznego złączeni, niżej na podpisie wyrażeni. Kiedy wszechmocne wszem władnącego rządy nad nami opatrzność w dziele teraźniejszym oczywiste opieki swojej raczy okazywać skutki, nie bez zdziwienia tego nam doświadczać przychodzi, że zawzięte na zgubę ojczyzny z przymierzonych jej odrodków żądania w zacieczonej imprezie, lub już pewny ułożeniem swoim przeglądają upadek, przecież ostatnich chwytają się środków, różne do przeszkodzenia pomyślnym powodzeniom naszym wydają sposoby, przez których wynalazek i cnotliwych nawet obywateli wykształconymi nawet pozorami w nienależytej utrzymując obojętności, do oczywistego przywieść

usiłują uszkodzenia. Dla czego mając za cel powinności naszej dobrych patryotów w przychylnym interesowi publicznemu utwierdzać przedsięwzięciu, nieprzyjaznym zaś dać czas do postrzeżenia się, ażeby sprawiedliwej uniknąć mogli nagany, niniejszym obwieszczamy uniwersałem, zalecając wszystkim j. w., w. ichmciom p. dziedzicom, quovis iuris titulo possessorom, nakazując zaś wszystkim ekonomom, gubernatorom dóbr, także miast, miasteczek i wsiów mieszkańcom, z którychkolwiek podatek publiczny na regiment leibgwardyi koronnej płacić zwykli, ażeby ten w czasie teraźniejszym raty Septembrowej należący nieodwłocznie do kasy naszej wojskowej, w fortecy Jasnogórskiej teraz będącej, na zapłatę pomienionemu regimentowi, w usłudze już publicznej w komendzie naszej zostającemu, składali i odwozili. Że zaś pewne dochodzą nas wiadomości od puł kownika Lettw. (?) piśmie nakazanym niby odwożenie podatku tego do Krakowa, nim nieprzyzwoity tegoż postępek na osobie jego własnej przykładną odbierze naganę, iż ważył się jako prywatna osoba takowe rozsyłać pismo, ile żadnego w tej okoliczności nie mając pretekstu, owszem jako nieposłuszny tak ordynansom naszym, jako i w. jmci pana Jordana tego regimentu generała, ażeby do służby swojej stawał u komendy naszej, szarżą swoją zaszczycać się nie mogący, a przykładnego rygoru sądu wojskowego za nieposłuszeństwo wartający, tedy pismo pomienione, jeżeliby gdzie doszło, jako nienależyte i nieważne nie tylko kasujemy, ale owszem zalecamy wszystkim, ażeby nie było w żadnej konsyderacyi, ale na fundamencie niniejszego uniwersału pomieniony podatek jako najprędzej był do kasy wojskowej na miejsce wyżej wyrażone odwożony. Jeżeliby zaś kto ważył się ten podatek odwozić do Krakowa, tedy prócz powtórnego onego zapłacenia, przyzwoitej na dobrach i osobie wojskowej nie ujdzie egzekucyi. Który to uniwersał, ażeby tem prędzej wszystkim, do których się należy, doszedł wiadomości, w grodzie oświęcimskim, ażeby do oblaty był przyjęty jmci susceptantowi zalecamy, ztamtąd zaś per oblatam po miastach i miasteczkach rozesłany, ażeby przez wójtów i burmistrzów w dni targowe był publikowany, rozkazujemy. Datum w fortecy Jasnogórskiej, dn. 5. miesiąca października roku 1770. Kazimierz Puławski marszałek, Filip Radzimiński marszałek ziemi sochaczowskiej, Kasper Ciński s. d. konsyliarz zator. i oświęcim., Michał Kolumna Walewski k. m. s., Karczewski k. w. m.

Arch. m. W., nr. 29, p. 269.

34.

1771, 21. stycznia, s. l.

Uniwersał nakazujący łapanie i więzienie Bykowskiego i Kamieńskiego, którzy zasłaniając się rozkazem Kazimierza Pułaskiego dopuszczali się nadużyć, a nadto Józefa Bierzyńskiego uznanego dekretem generalności za zdrajcę.

Ad officium et acta præsentia castrensia capitanealia Osvecimensia personaliter veniens generosus Joannes Charski, cochortis loricalæ exercituum confederationis commilita, infrascriptas littæras universales ab illustri magnifico Pułaski, mareschalco Łomzensi, emanatas ad acticandum obtulit de tenore tali: Kazimierz na Pułaziu, Kostrach, Grabowie i Dereżniach Pułaski, starosta zezuleniecki, pułkownik kawaleryi orderu św. Krzyża, generał chef regimentu uzarów skonfederowanej ziemi łomżyńskiej i księstwa mazowieckiego marszałek. Wszem obec i każdemu z osobna komu o tem wiedzieć należy osobliwie jednak j. o., j. w., w. ichmciom panom senatorom, urzędnikom, dygnitarzom, tudzież possessorom, ekonomom i jakimkolwiekbądź tytułem dyspozytorom wiadomo czynię. Kiedy mnie dochodzi wiadomość, iż im. panowie Bykowski i Kamieński, moim zaszczycając się ordynansem, obywatelów łudzą i z komor pieniądze wybierają, więc ażeby takowym ludziom żadna wiara od obywatelów dana nie była, niniejszym obwieszczam uniwersałem i owszem obwieszczam, aby takowych zawodzicielów łapać i do komendy mojej odsyłać, a przynajmniej znać dawać by nie zaniedbywali, inaczej gdyby z takowymi mieli porozumienie, będą tej podlegli karze, której i ci podlegli są. Jeszcze mi przychodzi uwiadomić ichmciów obywatelów, iż imć pan Józef Bierzyński, wyszedłszy z pruskiej granicy, a będąc już od prześwietnej generalności skonfederowanych stanów korony przez dekret za aktualnego ojczyzny zdrajcę uznany i pro infami poczytany, będzie w kraju poszukiwał schronienia się, więc ostrzegam niniejszym uniwersałem, aby takowemu i jego adherentom (nikt) z obywatelów w niczem posłusznym nie był i owszem o takowych jak najprędzej moję komendę powinien uwiadomić lub do łapania przedsiewziąć sposoby. Czego gdyby tych powinności nie wypełnili, surowej karze podpadać będą. Który to uniwersał, aby tem prędzej wszystkich doszedł wiadomości do grodu per oblatam podać, a z grodu per extractum do najbliższej parafii podany, a z parafii do parafii via

cursoria aby był przesyłany i publikowany, zalecam i ten dla tym większego waloru, wiary i wagi przy przyciśnięniu pieczęci konfederackiej ręką moją własną podpisuję. D. 21. Januarii 1771. Kazimierz Pułaski marszałek. Locus sigilli confederationis terræ Łomzensis. Actum in castro Osvecimensi sabbatho post. fest. Conversionis s. Pauli ap. proxima (26. stycznia) a. d. 1771 mo.

Arch. m. W., nr. 29, p. 271.

35.

1771, 6. maja, w Lanckoronie.

Uniwersał mający zapobiedz dezercyi w wojsku.

My rada wojskowa mocą stanów skonfederowanych Rzeczypospolitej obojga narodów oznaczona. Dotąd praktykowanej z niemałym uszczerbkiem i uszkodzeniem na dalszy czas chcąc zapobiedz w wojsku dezercyi, czynimy niniejszym obwieszczeniem naszym to po wszystkich miastach, miasteczkach i wsiach obwieszczenie, aby gdy przejeżdżać lub przechodzić będzie żołnierz, a spytany o ordynans lub urlop lub dymisyą, a tego nie pokaże, takowy nieodwłocznie do najbliższej ma być odesłany komendy, za co przyzwoita nagroda takowym przyrzeka się, a w niedosyć uczynieniu temu od nas wydanemu zaleceniu za poświadczeniem każde miasto czerwonych złotych sto, a wieś czerwonych złotych piećdziesiąt sztrofu do kasy wojskowej wyliczyć będzie powinne. Które obwieszczenie, aby do wiadomości wszystkich jak najprędzej dojść mogło via cursoria od miasta do miasta, od wsi do wsi ma być rozsyłane, a do tem większego umocnienia przy wyciśnieniu pieczęci konfederackiej własnemi podpisujemy rękami. Datum w Lanckoronie, d. 6. Maii 1771 anno. J. Miączyński marszałek p. k., Kazimierz Puławski marszałek, Michał Kolumna Walewski . . . .

Arch. m. W., nr. 29, p. 278.

II.

Część urzędowa.

A) Skład grona nauczycieli
przy końcu roku szkolnego 1903.

1. Arzt Seweryn, dyrektor w VI. randze, kawaler orderu Franciszka Józefa, honorowy obywatel miasta Wadowic.
2. Cachel Wojciech, profesor, gospodarz klasy IV. a., uczył języka łacińskiego w IV. a., greckiego w VII., niemieckiego w IV. a. i V. a. klasie — razem 18 godzin tygodniowo.
3. Fic Piotr, profesor w VIII. randze, gospodarz klas VI. a. i VI. b, umieszczonych po za budynkiem szkolnym, uczył języka łacińskiego w VI. a i VI. b., greckiego w V. a. — razem 17 godzin tyg.
4. Gawor Henryk, nauczyciel, gospodarz IV. b., uczył języka łacińskiego w IV. b., greckiego w III. a., VI. a. i VIII. klasie, — razem 21 godz. tyg.
5. Guzdek Jan, profesor, gospodarz klasy VIII., uczył języka łacińskiego w VIII., greckiego w IV. a., V. b. i VI. b. klasie, — razem 19 godz. tyg.
6. Hubert Stanisław, nauczyciel, zawiadowca gabinetu historyi naturalnej, uczył historyi naturalnej w I. a. i b., II. a. i b., III. a. i b, V. a. i b., VI. a. i b. klasie, — razem 20 godz. tyg.
7. Ks. Karaś Zygmunt, Dr. filozofii i św. Teologii pap. gregoryańskiego uniwersytetu w Rzymie, profesor i katecheta, odznaczony expos. canonicali, uczył religii w III. a., IV. a., IV. b., V. a., V. b., VI. a., VI. b., VII. i VIII. klasie, — razem 18 godz. tyg.
8. Kołomłocki Tadeusz, profesor w VIII. randze, zawiadowca zbiorów rysunkowych, uczył rysunków w I. a. i b., II. a. i b., III. a. i b., IV. a. i b., V. a. i b., VI. a i b. klasie, — razem 24 godz. tyg.

9. Magiera Michał, nauczyciel, uczył języka niemieckiego w VI. a. VI. b., VII. i VIII., języka polskiego w V. b. i psychologii w VIII. klasie, — razem 21 godz. tyg.
10. Maternowski Marceli, nauczyciel, gospodarz klasy VII., uczył języka polskiego w VII., geografii i historyi w IV. a., V. b., VI. a., VII., prop. fil. w VII. klasie, — razem 19 godz. tyg.
11. Myjkowski Walenty, profesor w VII. randze, zawiadowca gabinetu fizycznego, uczył matematyki w VI. a., VI. b., VII. VIII., fizyki w VII. i VIII. klasie, — razem 17 godz. tyg.
12. Sobiński Stanisław, profesor, gospodarz klasy V. a., zawiadowca biblioteki uczniów i zbiorów do nauki geografii i historyi, uczył języka polskiego w V. a., geografii i historyi w III. a., III. b., V. a., VI. b. VIII., — razem 19 godz. tyg.
13. Stein Ignacy, nauczyciel, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, uczył języka łacińskiego w II. a., polskiego w II. a., VI. a. i b., VIII. klasie, — razem 20 godz. tyg.
14. Zachemski Jakób, nauczyciel, gospodarz klasy V. b., zawiadowca zbiorów archeologicznych, uczył języka łacińskiego w V. a., V. b. i VII. klasie, — razem 17 godz. tyg.
15. Borejko Józef, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy II. b., uczył języka polskiego w II. b., IV. a., IV. b., geografii i historyi w I. a., II. b., IV. b. klasie, — razem 20 godz. tyg.
16. Chrostek Piotr, zastępca nauczyciela, uczył matematyki w I. b., II. a., II. b., III. a, IV. b. i V. a. klasie, — razem 19 godz. tyg.
17. Klima Teofil, zastępca nauczyciela, uczył języka niemieckiego w III. a., III. b., IV. b., geografii i historyi w I. b. i II. a. klasie, — razem 19 godz. tyg.
18. Kramarczyk Karol, zastępca nauczyciela, uczył języka niemieckiego w I. a., I. b. i II. b., — razem 17 godz. tyg.
19. Maurer Henryk, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy III. b., uczył języka łacińskiego w II. b. i III. b., greckiego w III. b. klasie, razem 19 godz. tyg.
20. Palinowski Zdzisław, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy I. b., uczył języka łacińskiego w I. b., polskiego w I. b., III. a i III. b. klasie, — razem 17 godz. tyg.
21. Rybiński Adam, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy II. a., uczył języka łacińskiego w I. a., niemieckiego w II. a i V. b. klasie, razem 17 godz. tyg.
2I. Walczak Jan, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy I. a., uczył

języka polskiego w I. a., matematyki w I. a., III. b., IV. a., V. b., fizyki w IV. a. i b. klasie, — razem 22 godz. tyg.

23. Ks. Walkosz Jakób, zastępca nauczyciela, uczył religii rz. kat. w I. a. i b., II. a. i b., III. b, klasie, — razem 10 godz. tyg.

24. Wojciechowski Kazimierz, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy III. a., uczył języka łacińskiego w III. a., greckiego w IV. b., razem 10 godz. tyg.

---

25. Dr. Frost Ozer Ozyasz, nauczyciel poboczny, uczył religii uczniów wyznania mojżeszowego w 6 oddziałach, — razem 6 godz. tyg.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. Borejko Józef, (jak wyżej), udzielał nauki historyi kraju rodzinnego w IV. b. klasie, w 1 godz. tyg.
2. Maternowski Marceli, (jak wyżej), udzielał nauki historyi kraju rodzinnego w IV. a., VI. a. i VII. klasie, w 3 godz. tyg. i nauki kaligrafii uczniom I. i II. klasy w 2 godz. tyg.
3. Sobiński Stanisław, (jak wyżej), udzielał nauki historyi kraju rodzinnego w III. a. i b., VI. b. klasie, w 3 godz. tyg.
4. Kołomłocki Tadeusz, (jak wyżej), udzielał nauki rysunków wolnoręcznych uczniom VII. klasy w 2 godz. tyg. — i nauki geometryi wykreślnej uczniom klas wyższych w 2 oddz. w 4 godz. tyg.
5. Filek Jan, nauczyciel szkoły ludowej, udzielał nauki śpiewu w 4 godz. tyg.
6. Towarzystwo gimnastyczne, „Sokół“ (nauczyciel Kazimierz Usiekniewicz) udzielało nauki gimnastyki w 12 godz. tyg.

B) Lektura z języków klasycznych.

Język łaciński.

KLASA IIIa i IIIb. *a)* Lektura szkolna: Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides, Cimon, Epaminondas, Pelopidas.

b) Lektura domowa: IIIa: Cornelius Nepos: Alcibiades (37 uczniów), Hannibal (17 uczniów); IIIb: Alcibiades (20 uczniów), Hannibal (37 ucz.).

KLASA IVa. *a)* Lektura szkolna: Caesar Com. de bello Gall. I. (1—29), III., VII.; Ovid. Metam. I. 89—162; Trist. IV. 10.

b) Lektura domowa: Caes. de bello Gallico ks. II. przeczytało 11 uczniów, ks. IV. 13 uczn. ks. V. 4 uczniów, ks. VI. 11 uczniów. W całości przeczytało Pamiętniki 4 uczniów.

KLASA IV b. *a)* Lektura szkolna: 1.) Caesar de bello Gallico, I. (1—29), III., IV., VII. 2). Ovidius Metamorph: I. (89—167); Tristium, IV. 10.

b) Lektura domowa: Z Cezara de bello Gallico wszyscy uczniowie przeczytali po jednej księdze.

KLASA Va. i Vb. *a)* Lektura szkolna: T. Livius I. XXII. 38—53. P. Ovidius Mat. I. 163—415; VI. 5—82, 103—107, 127—312; VIII. 618—720; X. 1—63, 72—77; XV. 871—879; Amorum III. 8 35—56; Fast. II. 83—118, 193—242, 687—710; Trist. I, 3; IV. 10.

b) Lektura domowa; Va. Liv. XXI. (1 ucz.); XXI. 1—48, (3 ucz.); Ovid. w całości według podręcznika szkolnego, (1 ucz.); Met. wyjątki z ks. II. (16 ucz.), III., (12 ucz.), IV. (12 ucz.), V. (10 ucz.) VII. (1 ucz.), VIII. (20 ucz.), X. (12 ucz.), XI. (14 ucz.), XII. (11 ucz.), XIII. (3 ucz.), XIV. (21 ucz.), XV. (3 ucz.); Amor. III. 9, (5 ucz.); Remed. 169—196, (4 ucz.); Fast. I. (8 ucz.), II. (17 ucz.), III. (13 ucz.), IV. (10 ucz.), V. (1 ucz.), VI. (5 ucz.); Trist. III. 10. (6 ucz.), III. 12. (8 ucz.), V. 2. (3 ucz.), V. 3. (4 ucz.), V. 10. (6 ucz.).

Vb. Liv. XXI. (3 uczniów); XXI (1—48), (1 ucz.); Ovid. według szk. wyd. w całości, (1 ucz.); Met. wyjątki z ks. II. (16 ucz.), III. (4 ucz.), IV. (25 ucz.), V. (9 ucz.), VII. (6 ucz.), VIII. (22 ucz.), X. (14 ucz.), XI. (15 ucz.). XII. (25 ucz.), XIII. (3 ucz.), XIV. (25 ucz.), XV. (14 ucz.); Am. II. 6. (1 ucz.), III. 8, 35—56, 9. (12 ucz.); Rem. (169—196), (8 ucz.); Fast. I. (18 ucz), II. (14 ucz.), III. (18 ucz.), IV. (1 ucz.), V. (3 ucz.), VI. (10 ucz.); Trist III. 10, 12, (12 ucz.), IV. 4, 8, (4 ucz.), V. 2, 3, 10, (5 ucz.), Ex Ponto: I. 3. (2 ucz.), III. 2, 7, (3 ucz.), IV. 3, (3 ucz.).

KLASA VIa i VIb. *a)* Lektura szkolna: Sall. bellum Jug. — Cicero in Catilinam I. — Vergil. Aen. I. Eclog. I. V.

b) Lektura domowa: Sall. bellum Catil. czytało uczniów 12, Cicero in Catilinam II. 4 uczniów, Vergil. Georg. II. 136 — 176, 457 — 540 wszyscy uczniowie.

KLASA VII. *a)* Lektura szkolna: Cic. Oratio pro A. Lic. Archia, in C. Verrem IV., Laelius de amicitia, P. Vergilius Aen. II., VI. Eclog. IX., Georg. I. 1 42, 118—159, II. 319—345, IV. 149—227.

b) Lektura prywatna: Cic. Or. pro Sex. Roscio Amerino, 2 uczniów, de imp. Gn. Pompei 13 uczniów, pro T. Annio Milone 9 uczniów, pro Q. Ligario, 1 uczeń, pro r. Deiotaro 1 uczeń, Tusc. disp. II., III. (1 uczeń; Cato maior de senectute, 6 ucz., Verg. Aen. III. 1 ucz., IV. 9 ucz., VIII. 306—368 1 uczeń, IX. 176—502 2 uczniów, X. 439—509 3 uczniów, XI. (848—867) 3 uczniów.

KLASA VIII. *a)* Lektura szkolna: Horatius: Carm. I. 1, 3, 4, 6, 9, 14, 18, 22, 24, 31, 34, 37; II. 1, 3, 10, 13, 14, 17; III. 1, 2, 3, 5, 8, 9, 13, 19, 30; IV. 1, 2. 3, 5, 7, 12; Epod. 2, 7; Sat. I. 1; II. 6; Epist. I. 16; II. 1. Tacitus Annal. I.

b) Lektura prywatna: wszystkie ody, zawarte w wydaniu szkolnem, przeczytał 1 uczeń, wszystkie ody ks. I. i II. 1 uczeń, a ody ks. I. również 1 uczeń; po kilka ód wybranych, czytało 5 uczniów. Tacyta Germanię przeczytał 1 uczeń.

Język grecki.

KLASA Va. *a)* Lektura szkolna: Z Xenofonta Anab. przeczytano według Chrestomatyi ułożonej przez Fiderera ustępy: 1, 2, 7, 9. 11, 12; z Cyropedyi: 4, 6.; z Homera Iliady ks. I. i III.

b) Lektura prywatna: Z Anab. czytało ustępy: 3, 4, 5. 4 ucz.; ust. 8, 6. 3 ucz.; z Cyropedyi ust. 7, 8. 2 uczniów.

KLASA Vb. *a)* Lektura szkolna: Z Xenofonta Anabasis przeczytano według Chrestomatyi ułożonej przez Fiderera ustępy: 1, 2, 7. 9, 11, 12, 15, 17; z Cyropedyi: 4, 6, 7, 9; z Homera Iliady ks. I. i III.

b) Lektura prywatna: wszystkie ustępy z Anab. i Cyropedyi, zawarte w wydaniu szk., przeczytało 2 uczniów; po 5 ustępów przeczytało 25 uczniów; Homera Il. księgę II. przeczytało 10 uczniów.

KLASA VIa. *a)* Lektura szkolna: Hom. Iliada VI., XVI., XVIII., XX., XXI., XXII., XXIII., XXIV., Herod. VIII., Xenof. Memorabilia I.

b) Lektura prywatna: Z Hom. Iliady wszyscy uczniowie przeczytali po 2 księgi, nadto po 3 ks. przeczytało 4 ucz., po 4 ks. 3 ucz., po 5 ks. 2 ucz., po 6 ks. 4 uczniów.

KLASA VIb. *a)* Lektura szkolna: Homera Il. ks. VI., XVI., XVIII, XX., XXI., XXII., XXIII., XXIV.; Herod. ks. VIII.; Xenof. Memorabilia, ustępy zawarte w książce.

b) Lektura prywatna: Z Hom. Il. po 3 księgi przeczytało 2 ucz., po 2 księgi 4 ucz., po 1 księdze 7 uczniów.

KLASA VII. *a)* Lektura szkolna: Demosth. Fil. I., Olint. I., O pokoju; Hom. Od. I. 72., VI., XI., XV., XVI., XXI.

b) Lektura domowa: Hom. Od. I. (do końca) przeczytali wszyscy uczniowie, 2 ks. 9 ucz., 3 ks. 4 ucz., 4 ks. 4 ucz., 5 ks. 2 ucz., 8 ks. 1 ucz., 10 ks. 1 ucz, Jeden uczeń przeczytał całą Odysseę w wydaniu szkolnem.

KLASA VIII. *a)* Lektura szkolna: Plato, Apologia i Kriton; Sofokles, Elektra; Hom. Odys. XVI.

b) Lektura prywatna: Eutyfrona przeczytał 1 uczeń, Lachesa 2 uczniów.

C) Przedmioty nauki nadobowiązkowej.

1. Historya kraju rodzinnego. Nauki tej udzielano w klasie III. a i b i IV. a i b po jednej godzinie tygodniowo według podręcznika K. Rawera; w klasie VI. (w II. półroczu), w klasie VII. i w I. półroczu klasy VIII. po jednej godzinie tygodniowo według podręcznika Dra Anatola Lewickiego.
2. Rysunki odręczne (2 godziny tygodniowo). Uczniowie rysowali i malowali kwiaty i widoki z natury w czasie licznych wycieczek.
3. Geometrya wykreślna. Nauki udzielano według podręcznika Łazarskiego w 2 oddziałach po 2 godziny tygodniowo. O punkcie. prostej, płaszczyźnie i bryłach.
4. Kaligrafia. Nauki tej udzielano w 2 oddziałach uczniom klasy I. i II. po jednej godzinie tygodniowo. Uczniom podano ogólne zasady, kaligrafii, przerabiano z nimi metodą genetyczną alfabet łaciński i niemiecki, wyjaśniając stosunek wzajemny, sposób pisania i łączenia ze sobą kresek zasadniczych.
5. Gimnastyka. Uczniowie podzieleni byli na 6 oddziałów; każdy oddział ćwiczył 2 razy tygodniowo po godzinie. Na każdej lekcyi zajmowano uczniów najpierw ćwiczeniami wolnemi w kolumnie na miejscu bez przyborów, lub z przyborami, następnie odbywały się ćwiczenia na 2 różnych przyrządach. W czasie sprzyjajcącej pogody odbywały się ćwiczenia na boisku, położonem obok sali gimnastycznej.

6. Śpiew. Nauka odbywała się w 2 oddziałach; w jednym uczono teoryi muzyki wokalnej i śpiewu jednogłosowego, w drugim ćwiczono uczniów w śpiewie choralnym.

D) Wykaz książek szkolnych,

które w roku szkolnym 1904 mają być używane.

Religia.

Klasa 1. Wielki Katechizm rel. kat. (dla szkół średnich dyecezyi krak.)
klasa 2. Ks. Dąbrowski, Historya biblijna starego zakonu, wyd. 1—4;
klasa 3. Ks. Dąbrowski, Historya biblijna nowego zakonu, wyd. 1—4;
klasa 4. Ks. Jougan, Liturgika kat.;
klasa 5. Ks. Jeż, Nauka wiary;
klasa 6. Ks. Jougan, Dogmatyka szczegółowa;
klasa 7. Ks. Szczeklik, Etyka kat.;
klasa 8. Ks. Jougan, Historya kościoła katolickiego.

Język łaciński.

Gramatyka.

Klasa 1. i 2. Dr. Zygmunt Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego;
klasa 3. — 8. Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II.

Ćwiczenia i lektura.

Klasa 1. Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie, dla klasy I. wyd. 2 i 3;
klasa 2. Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie. Część II.
klasa 3. Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy III.; Cornelius Nepos, wyd. Kłaka;
klasa 4. Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy IV.; Caesar, Com. de bello Gallico, wyd. Terlikowskiego; Ovidius, wyd. Bednarskiego;
klasa 5. Livius, Majchrowicza; Ovidius, Bednarskiego;
klasa 6. Sallustius, Bellum Jugurthinum, wyd. Sołtysika; Vergilius, wyd. Rzepińskiego; Cicero in Catil. Sołtysika;
klasa 7. Cicero, Pro Archia Nohla; De imp. Cn. Pompei i Laelius, Sołtysika; Vergilius, Rzepińskiego;
klasa 8. Tacitus, wyd. Staromiejskiego; Horatius, wyd. Dolnickiego i Librewskiego.

Język grecki.

Gramatyka.

Klasa 3. — 8. Fiderer, Gramatyka języka greckiego.

Ćwiczenia i lektura.

klasa 3. i 4. Taborski-Winkowski, Ćwiczenia greckie;
klasa 5. Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta; Homera Iliada, wyd. Sołtysika;
klasa 6. Homera Iliada, wyd. Sołtysika; Herodot, wyd. Terlikowskiego; Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta.
klasa 7. Homera Odyssea, wyd. Jezienickiego; Demostenes wyd. Schmidta;
klasa 8. Plato, wyd. Lewickiego; Sofokles, wyd. Majchrowicza; Homera Odyssea, wyd. Jezienickiego.

Język polski.

Gramatyka.

Klasa 1. i 2. Konarski, Zwięzła gram. jęz. polskiego;
klasa 3. — 8. Antoni Małecki, Gramatyka języka polskiego, wyd. 8.

Wypisy.

Klasa 1. Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla klasy I.;
klasa 2. Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla klasy II.;
klasa 3. Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla klasy III.;
klasa 4. Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla klasy IV.;
klasa 5. Próchnicki, Wzory poezyi i prozy;
klasa 6. i 7. (I półr.) Wypisy polskie, St. Tarnowskiego i Wójcika, część I.
klasa 7. (II półr.) i 8. Wypisy polskie, St. Tarnowskiego i Próchnickiego, część II.

Język niemiecki.

Klasa 1. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy I. wyd. 5;
klasa 2. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy II.;
klasa 3. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy III.; Jahner, Deutsche Grammatik;
klasa 4. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy IV.; Jahner, Deutsche Grammatik;
klasa 5. Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die V. Kl.;
klasa 6. Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die VI. Kl.;
klasa 7. Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die VII. Kl;
klasa 8. Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die VIII. Kl.;

Geografia.

Klasa 1. Benoni i Tatomir, krótki rys geografii wyd. 7;
klasa 2. i 3. Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna wyd. 9;
klasa 4. Benoni-Majerski, Geografia Monarchii austr. węg. wyd. 2. i 3.

Historya.

Klasa 2. Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych, część I.;
klasa 3. Semkowicz, Opow. z dziejów powsz. część II.; Rawer, Dzieje ojczyste;
klasa 4. Semkowicz, część III; Rawer, Dzieje ojczyste;
klasa 5. Zakrzewski, Historya powsz., część I.:
klasa 6. Zakrzewski, Hist. powsz., część I., II., III.; Dr. Anatol Lewicki, Zarys dziejów Polski;
klasa 7. Zakrzewski, Hist. powsz., część III.; Lewicki, Zarys dziejów Polski;
klasa 8. Głąbiński-Finkel, Historya i Statystyka Mon. austr.-węg.; Lewicki, Zarys dziejów Polski.

Matematyka.

Klasa 1. i 2. Brzostowicz, Początki arytmetyki, część I.; Mocnik-Maryniak, Geometrya poglądowa, część I.;
klasa 3. i 4. Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry, część II.; Mocnik-Maryniak, Geometrya poglądowa, część II.,
klasa 5. — 8. Dziwiński, Zasady algebry, wyd. 2; Mocnik-Maryniak, Geometrya dla klas wyższych, wyd. 4;
klasa 6. — 8. Logarytmy Kranza;
klasa 7. i 8. Kranz, Zadania i Zagadnienia z arytmetyki i geometryi dla klas wyższych.

Nauki przyrodnicze.

Historya naturalna.

Klasa 1. i 2. Nowicki-Limbach, Zoologia, wyd. 7; Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe;
klasa 3. Wiśniowski, Wiadomości z mineralogii;
klasa 5. Wiśniowski, Mineralogia i geologia; Rostafiński, Botanika dla klas wyższych;
klasa 6. Petelenz, Zoologia dla klas wyższych;

Fizyka.

Klasa 3. i 4. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla klas niższych;
klasa 7. Solecki, Chemia.
klasa 7. i 8. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla klas wyższych;

Propedeutyka filozoficzna.

Klasa 7. Kozłowski, Logika elementarna;
klasa 8. Lindner-Kulczyński, Wykład psychologii.

E) Tematy do wypracowań piśmiennych.

W języku polskim.

W V a. klasie.

1. Wnętrze piramidy egipskiej. (szkolne). 2. Obraz żniw na wsi. (dom.) 3. Rozwój pisma u ludów starożytnego wschodu. (szk.) 4. Czem się zasłużyły ludy starożytnego wschodu około rozwoju cywilizacyi? (dom.) 5. Jak Dante opisuje wejście do piekła? (szk.) 6. Zjawiska wulkaniczne na kuli ziemskiej. (dom.) 7. Koleje życia księdza Robaka. (szk.) 8. Opis burzy na podstawie „Pana Tadeusza." (szk.) 9. Opis świątyni greckiej. (dom.) 10. Uczucie nostalgii w Latarniku Sienkiewicza a w „Srulu z Lubartowa" Szymańskiego. (szk.) 11. Cechy charakterystyczne i znaczenie dziejowe epoki hellenistycznej. (dom.) 12. Osnowa Wiesława. (szk.) 13. Wadowice opis miasta i okolicy. (dom.) 14. Upadek Kartaginy. (szk.)

W V b. klasie.

1. Obraz zamierającej przyrody w jesieni. (dom.) 2. Odysseusz w jaskini Polifema. (szk.) 3. Wpływ kulturalny Fenicyan w starożytności. (dom.) 4. Plastyka opisu Zachodu słońca w I. ks. Pana Tadeusza (na podstawie lektury szkolnej.) (szk.) 5. Rola Hrabiego w drugiej księdze „Pana Tadeusza." (dom.) 6. Numa Pompiliusz według Liwiusza. (szk.) 7. Obraz sejmiku polskiego. (dom.) 8. Charakterystyka Grażyny, jako patryotki. (Na podstawie lekt. szkolnej.) (szk.) 9. Jak przedstawia Słowacki w „Ojcu zadżumionych" rozpacz ojca po śmierci każdego z dzieci? (dom.) 10. Ateny w chwili najazdu perskiego według „Maratonu" Ujejskiego. (szk.) 11. Dzieje Jacka Soplicy. (Na podst. Pana Tadeusza.) (dom.) 12. „Popas w Upicie" jako baśń ludowa. (szk.) 13. „Wesele Krakowskie" (na podstawie Wiesława Brodzińskiego.) (dom.) 14. Dlaczego utracił Latarnik posadę? (Na podstawie lekt. szkolnej) (szk.)

W VI a. klasie.

1. Jak objawiają się wyrzuty sumienia w Makbecie? (na podstawie czytanych wyjątków.) (dom.) 2. Jakie znaczenie miały dla ustroju państwa

rzymskiego reformy agrarne? (szk.) 3. Wieczór jesienny. (dom.) 4. Dla jakich przyczyn domagał się Modrzewski równych praw w Polsce? (szk.) 5. Wyjaśnić znaczenie zdania: Conscia mens recti famae mendacia ridet. (dom.) 6. Znaczenie serca w organizmie człowieka. (szk.) 7. Rozwój akcyi w Odprawie posłów greckich. (dom.) 8. Przez jakie stopnie przechodzi boleść Kochanowskiego w Trenach? (dom.) 9. Jaki rząd uważał Skarga za nalejpszy? (szk.) 10. Udział papiestwa w wojnach krzyżowych. (dom.) 11. Szturm do Kozaków (według lektury szkolnej.) (szk.) 12. Sprawa uwięzienia Paska w Grodnie. (dom.) 13. Wychowanie Doświadczyńskiego. (szk.) 14. Postać Bohdana Chmielnickiego według powieści „Ogniem i mieczem.“ (dom.)

W VI b. klasie.

1. Co popchnęło Makbeta do jego wszystkich zbrodni? (na podst. czytanych wyjątków.) (dom.) 2. Wskazać w ostatnich latach rzeczypospolitej rzymskiej te objawy, które się przyczyniły do zaprowadzenia jedynowładztwa. (szk.) 3. Obraz pól w jesieni. (dom.) 4. Charakterystyka języka i stylu Reja. (szk.) 5. Ile prawdy mieści się w zdaniu: Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas? (dom.) 6. Znaczenie mózgu w organizmie człowieka. (szk.) 7. Dlaczego sprawa Parysa odnosi zwycięstwo w Odprawie posłów greckich? (dom.) 8. Znaczenie Kochanowskiego w poezyi polskiej. (dom.) 9. Jak należy pojmować przepowiednie Skargi w Kazaniach sejmowych? (szkolne) 10. W jaki sposób przyszło do odnowienia cesarstwa rzymskiego i jakie to miało dla średnich wieków znaczenie? (dom.) 11. Oblężenie i zdobycie Konstantynopola przez Turków. (szk.) 12. Przygody Paska w Danii. (dom.) 13. Czego się Doświadczyński nauczył w Warszawie? (szk.) 14. Charakterystyka Kmicica. (dom.)

W VII. klasie.

1. Objaśnić zdanie A. Mickiewicza: W słowach tylko chęć widzim, w działaniu potęgę, Trudniej dzień dobrze przeżyć, niż napisać księgę! (dom.) 2. Charakterystyka Podkomorstwa z „Powrotu posła“ J. U. Niemcewicza. (szk.) 3. Pierwiastek patryotyczny w poezyi polskiej okresu VI. (domowe.) 4. Charakterystyka Litawora i Rymwida. (szk.) 5. Rozwinąć myśl zawartą w słowach Wajdeloty: Płomień rozgryzie malowane dzieje, Skarby mieczowi spustoszą złodzieje, Pieśń ujdzie cało . . . (dom.) 6. Znaczenie sceny 2. i 3. w III. części Dziadów. (dom.) 7. Postaci w „Maryi“ A. Malczewskiego. (szk.) 8. Stanowisko Al. Fredry w naszej literaturze. (szkol.) 9. Rozo Weneda a Lilla Weneda (porównanie.) (dom.) 10. Przemówienie ucznia na uroczystym wieczorze urządzonym ku uczczeniu pamięci J. Słowackiego. (dom.)

W VIII. klasie.

1. Postać i rola Goplany w Balladynie. (dom.) 2. Charakterystyka Don Fernanda, Księcia Niezłomnego. (szk.) 3. Mowa do współuczniów na uroczysty wieczór trzech naszych największych wieszczów. (dom.) 4. Irydion i Pankracy — za co walczą i jak kończą walkę? (szk.) 5. Na czem polega postęp w ludzkości? (dom.) 6. Społeczne znaczenie Kollokacyi Korzeniowskiego. (szk.) 7. Wpływ dziejowych wypadków na główne kierunki literatury polskiej. (dom.) 8. Czego wymagał Kalinka od historyografii polskiej? (szk.)

W języku niemieckim.

W V a. klasie.

1. Androklus und sein Löwe. (szk.) 2. Beschreibung meines Heimatortes. (dom.) 3. Der Tigrisstrom. (szk.) 4. Die Glücklichen. (dom.) 5. Horatier und Kuriatier. (Nach Livius.) (szk.) 6. Die missratene Hahnenjagd. (dom.) 7. Siegfrieds Tod. (szk.) 8. Akropolis. (szk.) 9. Bürgschaft. (dom.) 10. Die Unterwelt nach griech. Vorstellung. (szk.) 11. Sintflut (nach Ovid. (dom.) 12. Hektors Tod. (szk.) 13. Niobe. (Nach Ovid.) (dom.) 14. Die Kraniche des Ibykus. (szk.)

W V b. klasie.

1. Altægyptische Bauwerke. (dom.) 2. Gründung Roms. (Nach Livius) (szk.) 3. Der Herbst. (dom.) 4. Die Bürgschaft (Inhaltsang.) (szk.) 5. Der Handel der Phönizier. (dom.) 6. Die Schlacht bei Kunaxa. (Nach Xenoph.) (dom.) 7. Der Kampf der Horatier mit den Kuriatiern. (szk.) 8. Gedankengang des Gœthe'schen Gedichtes: „Der Zauberlehrling.“ (szk.) 9. Lykurgus als Gesetzgeber. (dom.) 10. Eine misslungene Hasenjagd. (szk.) 11. Die Akropolis von Athen. (dom.) 12. Wie wurden die Mörder des Ibykus entdeckt? (szk.) 13. Siegfrieds Tod. (dom.) 14. Des Stadtkindes Bergfahrt. (szk.)

W VI a. klasie.

1. Der Graf von Habsburg (Inhaltsang.) (szk.) 2. Kudruns Befreiung (Nach der Schullekt.) (dom.) 3. Die Heldentat eines Knaben. (Nach der Schullekt.) (szk.) 4. „Glück und Glas — wie bald bricht das.“ (Nach der Ballade: „Das Glück von Edenhall).“ (dom.) 5. Schicksal und Anteil (Gedankengang des I. Gesanges von Gœthe'schem „Hermann und Dorothea).“ (szk.) 6. Grimbarts Verteidigungsrede zu Gunsten Reinekes. (Auf Grund des Gœthe'schen: „Reineke Fuchs'es„) (dom.) 7. Der Untergang der Ostgoten (Auf Grund der Schullekt.) (szk.) 8. Die Hunnenschlacht aus Ekkehard. (szk.) 9. Folgen der geographischen Entdeckungen. (Nach gegeb.

Disposition) (dom.) 10. Prosaische Auflösung des Heine'schen Gedichtes „Der Sturm.„ (szk.) 11. „Die Arbeit ist keine Last — sondern eine Wohltat“ (Nach gegeb. Dispos.) (dom.) 12 „Der Kampf mit dem Drachen“ (Prosaische Auflösung.) (szk.) 13. Was ist nützlicher — Gold oder Eisen? (Nach gegeb. Dispos.) (dom.) 14. Welchen Grund haben die beiden Hutfabrikanten zur Feindschaft? Auf Grund der Schullekt. von: „Die Feindlichen Nachbarn“ (szk.)

W VI b. klasie.

1. Ein Herbstmorgen. (dom.) 2. „Der italienische Wunderdoktor“ (Eine Nacherzählung.) (szk.) 3. Telemach bei Menelaus. (Nach der Schullekt.) (dom.) 4. Kudruns Begegnung mit Herwig am Meeresstrande. (szkolne.) 5. „Müssiggang ist aller Laster Anfang.“ (Nach gegeb. Disp.) (dom.) 6. „Die Teilung der Erde“ (Pros. Auflösung.) (szk.) 7. Die Wissenschaften haben herbe Wurzeln — aber süsse Früchte. (Nach geg. Dispos.) (dom.) 8. Das Benehmen der Tiere gegen ihre Feinde. (Nach der Schullekt.) (szk.) 9. Charakteristik der wichtigsten Tiere im „Reineke Fuchs.“ (dom.) 10. „Legende vom Hufeisen“ (Pros. Auflös.) (szk.) 11. Die Zeit der Aussaat ist die Jugend. (Nach gegeb. Dispos.) (dom.) 12. „Der Taucher“ (Inhaltsangabe.) (szk.) 13. Wilhelm Tell als Freiheitsheld. (Auf Grund der Schullektüre.) (dom.) 14. „Erlkönig“ (Inhaltsangabe) (szk.)

W VII. klasie.

1. „Einst und jetzt.“ (Pros. Auflös.) (szk.) 2. Charakteristik Siegfrieds. (Nach dem Nibelungenliede) (dom.) 3. Die Entwickelung der epischen Dichtung in alt-und mittelhochd. Periode (szk.) 4. „Ein furchtbar wütend Schrecknis ist der Krieg, Die Herde schlägt er und den Hirten“ (Schiller: Wilh. Tell I. 2.) (dom.) 5. Demosthenes über die Macht Philipp's von Makedonien (Auf Grund der I. Ol-Rede.) (szk.) 6. Warum musste Hüon die Reise nach dem Orient unternehmen? (szk.) 7. Welche Ideen Herders haben Bedeutung für die deutsche Literatur? (dom.) 8. Egmont als Liebling des niederländischen Volkes. (Nach der Schullekt.) (szk.) 9. Inwiefern ist „Philotas“ Lessings ein erhabenes Muster eines Patrioten? (domowe) 10. Das Glück der Eltern. (Nach Voss'ens Idylle: „Der siebzigste Geburtstag“) (szk.)

W VIII. klasie.

1. Tragische Schuld der Ahnfrau (Nach gleichnam. Drama Grillparzers.) (dom.) 2. Justens Charakteristik. Auf Grund der „Minna von Barnhelm“ (szk.) 3. „In deiner Brust sind deines Schicksals Sterne“ (Schiller) (dom.) 4. Der Entwickelungsgang der menschlichen Kultur nach Schiller's Ge-

dichte: „Das Eleusische Fest.“ (szk.) 5. Der Konflikt zwischen Vater und Sohn. Auf Grund des Schiller'schen „Wallenstein“ III. Teil. (dom.) 6. Die Grundidee Faust's. (dom.) 7. Die Feuersbrunst nach dem „Lied von der Glocke.“ (szk.) 8. Die Bedeutung und Folgen der Union zu Lublin. (szk.).

Zagadnienia do piśmiennego egzaminu dojrzałości.

1. Z języka łacińskiego: *a)* Przetłómaczyć na język polski: Tac. Ann. III. 26 i 27.; *b)* przetłómaczyć na język łaciński ustęp wyjęty z Opowiadań Semkowicza część I. o Tezeuszu, począwszy od słów: Istniał w Atenach straszny zwyczaj . . . do . . . na wyspę Delos.
2. Z języka greckiego: Przetłómaczyć na język polski: Xenoph. Hell. II., 10 - 16.
3. Z języka polskiego: Wpływ literatury francuskiej na polską w wieku XVIII. i w epoce Księstwa Warszawskiego.
4. Z języka niemieckiego: Welche Vorteile errang Europa durch die Kreuzzüge?
5. Z matematyki:

a) Trzech przedsiębiorców dzieli się uzyskanym zyskiem 3000 K w stosunku A : B : C = x : y : z t. j. pierwiastków równań

$$2^x . 5^y = 5000$$

$$3^x . 2^z = 864$$

$$3^y . 2^z = 2592.$$

b) Jaką kwotę muszę z początkiem każdego półrocza na procencie składanym 4·5% z półroczną kapitalizacyą składać, jeżeli chcę sobie zabezpieczyć po 20 latach kapitał 5000 K ?

c) Czy linia: $y = \frac{3x}{2} - 2$ przetnie się z kołem $x^2 + y^2 = 4$; jeżeli się przetnie, jaki odcinek odetnie z powierzchni koła?

F) Zbiory naukowe.

I. Biblioteka nauczycielska

liczyła z końcem roku szkolnego 3543 dzieł w 8544 tomach.

Pism peryodycznych miało gimnazyum 16. 1. Przewodnik bibliograficzny, 2. Kwartalnik historyczny, 3. Przegląd polski, 4. Przewodnik naukowy i literacki, 5. Pamiętnik literacki, 6. Biblioteka warszawska, 7. Wszechświat, 8. Kosmos, 9. Przegląd filozoficzny, 10. Eos, 11. Zeitschrift für österreichische Gymnasien, 12. Neue Jahrbücher für das klassische Altertum, 13. Oesterreichisch-ungarische Revue, 14. Zeitschrift für den physikalischen und chemischen Unterricht, 15. Lehrproben und Lehrgänge, 16. Vierteljahrshefte für den geographischen Unterricht.

W bieżącym roku szkolnym zakupiono następujące dzieła:

W. Feldmann: Piśmiennictwo polskie ostatnich lat dwudziestu 2 t. Brückner Aleksander: Dzieje literatury polskiej 2 t., Byron: Don Juan w tłóm. E. Porębowicza 1 t., Wyspiański Stanisław: Bolesław Śmiały; Konopnicka Marya: Poezye, 4 serye; Pamiętnik Towarzystwa im. Ad. Mickiewicza, rocznik VI. Euripides: Tragedye (Medea, Bakchautki, Fenicyanki i Hipolit) w opracowaniu Weckleina. Aischylos: Persowie, Prometeusz, Oresteja, w wydaniu Weckleina. Lutosławski Wincenty: Wykłady Jagiellońskie, 2 t. Mickiewicz Adam: Dzieła, 3 tomy wydawnictwa Tow. im. Ad. Mickiewicza. Kasprowicz Jan: Miłość, Ginącemu światu. Prócz tego kontynuuje się dalej zakupno dzieł wychodzących częściami.

Książek szkolnych zakupiono 17.

Otrzymano w darze:

Wydawnictwa Akademii Umiejętności w Krakowie. Sitzungsberichte der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe, Ak. Um. w Wiedniu. Wydawnictwa Wydziału krajowego. Od J. E. ks. Arcybiskupa Dra Bilczewskiego: List pasterski, W sprawie społecznej; od prof. Butrymowicza: Wybrane ody Konarskiego; od prof. Jezienickiego: Celniejsze utwory łacińskie Janickiego, Kochanowskiego i Sarbiewskiego; od Grona Konserwatorów zach. Galicyi: Tekę, tom I.; od Towarzystwa Jezusowego: Jezuici w Polsce, X. Stanisława Załęckiego, T. J. 5 tomów; od Dra Nartowskiego Mieczysława: O potrzebie znajomości ważniejszych objawów chorób nerwowych u uczącej się młodzieży; od krak. Towarzystwa nauczycieli szkół średnich: Jednorazowa czy dwurazowa nauka w naszych szkołach średnich? 2 egz.

2. Biblioteka czniów

obejmuje 812 dzieł w 1007 tomach.

W bieżącym roku szkolnym zakupiono:

Teresa Jadwiga, Pojednani. Gębarski, Napoleon w Egipcie. Teresa Jadwiga, Krzywousty. Warnkówna, Magnes. Morawska, Jerzy Jaszczur Bażeński. Przyborowski, Widmo Ibrahima. Morawska, Rotmistrz Wybraniecki. Nieman-Bukowiecka, Pieter Maritz. Keller-Kalinowski, Stach Bartnik. Gertner-Kalinowski, w Kalifornii. Gębarski, Z życia Mickiewicza. Umiński, Podróż naokoło świata. Umiński, Bohater z pod Spinskopu. Morawska, Królewicz. Przyborowski, Szwoleżer Stach. Sienkiewicz, Ogniem i mieczem (3 egzem); Potop (3 egzem.); Pan Wołodyj. (3 egzem.); Quo vadis (2 egz.); Krzyżacy (2 egz.) wydania dla młodzieży. Lachambre, Wyprawa Andréego. Trąmpczyński, Transwal i Burowie. Krahmer-Trąmpczyński, Syberya. Janko z Grzegorzewic, Wśród skwaru i lodu. Kipling, Księga puszczy. Murawiewa Wieszatela pamiętniki. Umiński, Jak powstała ziemia. Foà, Polowanie w Afryce. Szuman, Wspomnienia z r. 1848. Nansen, Podróż do bieguna. Sven Hedin, Przez pustynie Azyi. Brykczyński, Listy z Włoch. Neumanowa, Obrazy z życia na Wschodzie. Kordecki, Pamięnik oblężenia Częstochowy. Gomulicki, Opowiadania o starej Warszawie. Świat podbiegunowy. Święty Piotr w Rzymie (opowiad. przerobione z Quo vadis) (2 egz.). Czermiński, Wspomnienia z missyj. Dygasiński, Wilk, psy i ludzie. Umiński, Żegluga powietrzna. Dzielny żołnierz (opow. z „Pana Wołod.“); Żmigrodzki, Zarys hist. sztuki. Tretiak, Cześć Mickiewicza dla N. P. Maryi. Korzeniowski, Kollokacya. Bełza, Listy z Sycylii. Pini, Syrokomla. Siemieradzki, Szlakiem wychodźców. Rengarten, Pieszo do Chin. Gumming, Życie w Chinach. Plauchut, Chiny. Strumpf, Obrazy Kaukazu. Bourgogne, Pamiętniki sierżanta. Arcydzieła polskich i obcych pisarzy (tomów 17). Rousselet, Pogromca wężów. Wernic, W imię przyjaźni. Teresa Jadwiga, Wojna domowa, Nad przepaścią. Umiński, Nansen wśród lodów. Morzycka, Z różnych chwil. Izdebski, Dzielny Afrykanin. Wójcicki, Amerykanin. Kosiński, Opowiad. żołnierskie. Grajnert, Obrazy wojen krzyżowych. T. Jadwiga, W imię przyjaźni. Flammarion, Astronomia. Orzeszkowa, Nad Niemnem. Papée, Święty Kazimierz. Gawędy i powieści. Wolne chwile. Janko z Grz., Legiony polskie. Łukaszewicz, Szczęście w ojczyźnie. Falkiewicz, Konopnicka. Chołoniewski, Tadeusz Kościuszko. Nidecka, Hasło. Łoziński, Zaklęty dwór. Nansen, Wśród nocy i lodów. X. Arcyb. Bilczewski, W sprawie społecznej, list pasterski (2 egz. dar autora).

3. Do nauki geografii i historyi powszechnej

posiada zakład obecnie:

albumów i obrazów 19
map 113
atlasów 20
globusów 3

W bieżącym roku szkolnym zakupiono:

Naokoło świata, widoki okolic, krajobrazów, typów ludzkich itd. 2 tomy. Lwów.

4. Gabinet historyi naturalnej

posiada w dziale mineralogii okazów 886
„ botaniki „ 139
„ zoologii „ 290

W tym roku przybyły następujące okazy.

Żachwa, Sprzągle, Mątewka, Terebratulina, Mszywioł, Dżdżownica, Pijawka, Bąblowiec, Strzykwa, Wstężnica, Medura, Koral szlachetny, Ukwiat, Gąbka słodkowodna, Chrabąszcz majowy, Barczatka sosnówka, Gacek wielkouch, Mysz domowa, Szczur śniady, Nornik polny, Sokół jastrząb, Puhacz, Wróbel samiec i samica, Skowronek rolak, Pośmieciuszek, Słowik, Szczygieł, Jaskółka oknówka, Kos samiec i samica, Kwiczoł, Gołąb siniak, Turkawka, Cietrzew, Przepiórka, Słomka bekas, Derkacz, Kszyk, Dubelt, Czajka, Mewa śmieszka, Dzięcioł czarny samiec, Okoń, Karp, Padalec, zbiór 100 motyli, 50 gąsienic, 100 chrząszczy, 100 błonkówek, 50 muchówek, 50 pluskwiaków, 25 sieciarek i prasiatnic, 25 szarańczaków. Prócz tego zakupiono 8 tablic anatomicznych Dr. Pawła Pfurtschellera.

5. Gabinet fizyczny

posiada obecnie 395 przyrządów, mianowicie:

W DZIALE									
I. og. wł.	II. mech. c. st.	III. hydrost.	IV. aerost.	V. akustyk.	VI. n. o. cieple	VII. optyka	VIII. elektr.	IX. chemia	X. przyrz.
13	29	20	24	26	22	79	100	55	27

Tablic ściennych 7.

W tym roku zakupiono:

Przyrząd do okazania interferencyi fal elektrycznych, przyrząd do okazania zmiany przewodnictwa selenu, mikrotelefon, przyrząd do przenoszenia głosu za pośrednictwem światła.

6. Do nauki rysunków

posiada zakład modelów	gipsowych	176
„	z masy papierowej	48
„	drewnianych	47
	wzorów rysunków tablic	811
	dzieł fachowych	7

W tym roku zakupiono modelów drewnianych 4; jedną seryę naczyń szklanych; Bouda, die Pflanze in d. decoratiwen Kunst, St. Odrzywolski, Renesans w Polsce.

7. Inwentarz gabinetu archeologicznego

obejmuje numerów 36.

W tym roku zakupiono: Luckenbach, Abbildungen zur alten Geschichte, model drzwi i wozów bojowych, Cybulski, Roma vetus XV. a. i XV. b.

8. Biblioteka książek szkolnych

dla ubogich uczniów

otrzymała w tym roku książek za 312 K. 30 halerzy.

G) Kronika zakładu.

I. Zmiany w gronie nauczycielskiem.

1. Profesor Leon Guńkiewicz przeniesiony w stały stan spoczynku reskr. J. E. P. Ministra z dnia 19. czerwca 1902 l. 16.137 i (reskr. c. k. Rady Szk. kraj. z dnia 6. lipca 1903 l. 18.356).

2. Profesor Jacek Tyrała otrzymał posadę nauczyciela w c. k. III. gimnazyum w Krakowie (Dekr. J. E. P. Ministra z dnia 9. czerwca 1902 l. 16.471 i reskr. Prezydyum c. k. Rady Szkolnej kraj. z dnia 22. lipca 1902 l. 381); zastępcy nauczycieli: Bronisław Spychałowicz i Kazimierz Gross przeniesieni w tym samym charaktarze, pierwszy do

szkoły realnej w Tarnopolu, drugi do c. k. III. gimnazyum w Krakowie (reskr. c. k. Rady Szk. kraj. z dnia 23. lipca 1902 l. 21.291 — l. 21.665).

3. Stanisław Hubert, zastępca nauczyciela w tutejszym zakładzie i Jakób Zachemski, zastępca nauczyciela w gimnazyum św. Jacka w Krakowie, mianowani rzeczywistymi nauczycielami w tutejszem gimnazyum (Dekr. J. E. P. Ministra z dnia 9. czerwca 1902 l. 16.471 i reskr. Prezydyum c. k. Rady Szk. kraj. z dnia 22. lipca 1902 l. 381).

4. Mianowani zastępcami nauczycieli w tutejszym zakładzie kandydaci stanu nauczycielskiego:

a) Karol Kramarczyk rozp. z dnia 23. lipca 1902 l. 16.597.
b) Zdzisław Palinowski, „ „ „ „ „ „ 19.015.
c) Adam Rybiński, „ „ „ „ „ „ 18.651.

5. Zastępca nauczyciela, Jan Walczak, przeniesiony w tym samym charakterze z c. k. IV. gimnazyum w Krakowie do tutejszego zakładu rozp. z dnia 23. lipca 1902 l. 21.666.

6. Nauczyciel Marceli Maternowski zatwierdzony w zawodzie nauczycielskim rozp. z dnia 15. września 1902 l. 28.226, otrzymał tytuł c. k. profesora.

7. Profesor Wojciech Cachel otrzymał pierwszy dodatek pięcioletni rozp. z dnia 16. października 1902 l. 31.610.

8. Zastępcy nauczyciela, Kazimierzowi Wojciechowskiemu, zniżono obowiązkową liczbę godzin szkolnego zajęcia do połowy na przeciąg II. półrocza (reskr. J. E. P. Ministra z dnia 14. stycznia 1903 l. 127)— c. k. Rady Szk. kraj. z dnia 28. stycznia 1903 l. 2.301).

II. Rok szkolny rozpoczął się dnia 3. września 1902 uroczystem nabożeństwem.

Egzamin wstępny uczniów, zapisanych do klasy I., odbył się dnia 30. czerwca i dnia 1. września.

Dnia 9. września i dnia 19. listopada odprawiono żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Cesarzowej Elżbiety, a dnia 27. czerwca za spokój duszy Najj. Cesarza Ferdynanda.

Dnia 7. grudnia odbył się wieczorek muzykalno-deklamacyjny ku uczczeniu pamięci Adama Mickiewicza.

Piśmienny egzamin dojrzałości odbył się w czasie od dnia 11—16, a ustny pod przewodnictwem W. Pana Dra Maurycego Straszewskiego, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, w czasie od dnia 27—30 maja.

Do spowiedzi i Komunii św. przystępowała młodzież 4 razy (3 razy obowiązkowo, 1 raz nadobowiązkowo) i odprawiła 3 dniowe rekolekcye dnia 31. marca i dnia 1. i 2. kwietnia.

Pierwsze półrocze zakończono dnia 30. stycznia, drugie dnia 28. czerwca uroczystem nabożeństwem i rozdaniem świadectw.

H) Ważniejsze rozporządzenia władz szkolnych.

1. C. k. Rada Szk. kraj. pozwala reskr. z dnia 12. września 1902 l. 28.767 na podział klasy I. — VI.;

2. reskr. z dnia 9. października 1902 l. 31.817 na przyjęcie drugiego pomocnika sługi szkolnego.

3. C. k. Rada Szk. kraj. zawiadamia reskr. z dnia 25. marca 1903 l. 7.480, że na koszta wewnętrznego urządzenia wstawiono na r. 1903 kwotę 600 K.

I) Sprawa fizycznego rozwoju młodzieży.

1. Komisya sanitarna miejska zwiedziła w czasie feryi mieszkania tych osób, które w swych domach utrzymywać chciały uczniów.

2. O ile pogoda służyła, odbywały się zabawy młodzieży szkolnej na pobliskich polach. Uczniowie każdej klasy bawili się 1 raz w tygodniu.

3. Nauczyciele odbywali nadto z uczniami wycieczki i przechadzki połączone z celami naukowymi.

4. W czasie przerw o godzinie 10. i 12. wychodzili uczniowie do ogródka gimnazyalnego i zabawiali się pod nadzorem nauczycieli i pod kierunkiem wyznaczonych kierowników.

5. Dyrekcya postarała się o to, aby wszyscy uczniowie fizycznie zdrowi uczęszczali na naukę gimnastyki, która od roku 1890 odbywa się w sali Towarzystwa „Sokół.“

6. Slizgawki w tym roku Tow. „Sokół“ nie urządziło.

K) Statystyka uczniów.

Liczba uczniów	w klasie														Razem
	I.a	I.b	II.a	II.b	III.a	III.b	IV.a	IV.b	V.a	V.b	VI.a	VI.b	VII.	VIII.	
Z końcem r. szk. 1902 było uczn.	55	54	44	41	33	36	30	30	26[1]	24[1]	36		22	30	461[2]
Na począt. r. 1902/1903 wpisało się	59	57	42	48	42	41	32	37	28	27	29	27	30	22	521
W ciągu roku szkolnego wstąpiło	1	2	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	1	2	10
Wpisano więc wogóle . .	60	59	42	48	45	41	32	37	28	27	30	27	31	24	531
1. Z wpisanych przybyło															
a) z obcych zakładów z promocyą	53	52	—	—	4	2	—	1	1	2	2	1	1	2	121
b) „ „ repetentów	2	—	—	2	1	1	—	1	1	—	1	1	—	—	10
c) z tutej. zakładu z klasy niższej	—	—	42	46	40	37	32	34	26	25	27	24	30	22	385
d) „ „ repetentów .	5	7	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	15
W ciągu roku szkoln. wystąpiło	4	5	—	—	3	4	1	1	2	1	3	2	2	1	29
Liczba uczniów przy końcu r. szk.	56	54	42	48	42	37	31	36	26	26	27	25	29	23	502
Z tej liczby było uczniów publiczn.	52	54	42	48	41	37	31	36	26	26	26	25	29	23	496
„ „ „ „ prywatn.	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6
2. Miejsce urodzenia.															
W mieście Wadowicach	8[1]	12	8	14	6	6	4	10	3	4	4	5	6	5	95[1]
W powiecie wadowickim nie licząc Wadowic . .	19[2]	12	14	19	13[1]	12	8	7	7	7	5	5[1]	8	5	141[4]
W innych powiatach Galicyi . .	24	27	20	13	21	17	19	18	11	12	15[1]	13	13	12	235[1]
W Śląsku, Morawach, Austryi .	—	2	—	—	1	—	—	1	2	3	—	—	2	—	11
„ Bośnii	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2
„ Królest. Polskiem i Wołyniu	1	1	—	2	—	2	—	—	2	—	1	—	—	1	10
„ Śląsku pruskim	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2
3. Mieszkanie uczniów.															
Mieszkali u rodziców	27[4]	25	17	22	10[1]	15	9	19	9	9	14[1]	9	13	5	203[6]
„ u krewnych	3	—	2	2	4	6	1	1	2	1	—	—	1	—	23
„ w bursie gimnazyalnej	—	5	—	7	8	—	10	—	1	10	—	5	8	4	58
„ u obcych	22	21	21	17	17	16	11	16	12	6	9	11	7	14	200
„ u WW. OO. Karmelitów	—	3	2	—	2	—	—	—	2	—	3	—	—	—	12
4. Język ojczysty.															
Polski	52[4]	54	42	48	41[1]	37	31	36	26	26	26[1]	25	29	23	496[6]
5. Religia.															
Rzymsko-katolicka	49[4]	48	36	40	36[1]	37	30	29	23	24	20[1]	24	24	23	443[6]
Grecko-katolicka	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Wyznanie mojżeszowe	3	6	6	7	5	—	—	7	3	2	6	1	5	—	51

	w klasie														
	I.a	I.b	II.a	II.b	III.a	III.b	IV.a	IV.b	V.a	V.b	VI.a	VI.b	VII.	VIII.	
6. Wiek uczniów.															
Urodzonych w roku 1892 (11 lat)	9[1]	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ „ 1891 (12 lat)	13[1]	15	13	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ „ 1890 (13 lat)	10[2]	11	14	12	5[1]	5	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ „ 1889 (14 lat)	15	8	7	17	9	8	3	9	—	—	—	—	—	—	
„ „ 1888 (15 lat)	3	3	6	7	10	8	7	7	9	4	—	—	—	—	
„ „ 1887 (16 lat)	2	2	2	4	9	8	12	11	6	6	7[1]	7	—	—	
„ „ 1886 (17 lat)	—	3	—	1	8	6	3	7	3	6	3	3	5	—	
„ „ 1885 (18 lat)	—	—	—	—	—	2	3	1	3	6	3	6	5	1	
„ „ 1884 (19 lat)	—	—	—	1	—	—	—	—	3	4	7	5	9	8	
„ „ 1883 (20 lat)	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	6	1	4	2	
„ „ 1882 (21 lat)	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	2	3	5	
„ „ 1881 (22 lat)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	
„ „ 1880 (23 lat)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
„ „ 1878 (25 lat)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
„ „ 1876 (27 lat)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
7. Klasyfikacya.															
) Z końcem roku szkoln. 1903:															
wiadectwo stop. I. z odzn. otrz.	5[1]	3	6	6	4	—	4	3	5	4	3	4	7	5	
„ „ I. otrzymało .	33[3]	38	33	40	32[1]	24	23	28	19	21	21	18	15	18	3
„ „ II. „ .	4	2	1	—	1	4	1	—	—	1	—	1	2	—	
„ „ III. „ .	4	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
o egzaminu poprawcz. przezn.	6	7	2	2	3	9	3	5	2	—	2[1]	2	5	—	
	52[4]	54	42	48	41[1]	37	31	36	26	26	26[1]	25	29	23	4
Dodatek do klasyfik. za r. 1902:															
rzeznaczono do egz. popraw. .	2	1	2	5	7	4	4	3	3	—	3		3	—	
tych zdało egzamin	2	1	2	5	7	4	4	3	3	—	3		3	—	
tych nie zdało egzaminu . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	
Według tego ostateczny wynik klasyfikacyi za rok szk. 1902:															
wiadectwo stop. I. z odzn. otrz.	8	6	7	3	4	1	5	7	2	—	8		1	8	
„ „ I. otrzymało .	40	41	37	38	28	34	24	21	24[1]	24[1]	26		21	22	3
„ „ II. „ .	4	6	—	—	1	1	1	1	—	—	2		—	—	
„ „ III. „ .	3	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—		—	—	
	55	54	44	41	33	36	30	30	26[1]	24[1]	36		22	30	4
8. Opłata szkolna.															
Opłatę szkol. złożyło w I. półr.	25[3]	28	4	6	6	3	2	6	6	6	8[1]	9	8	5	1
„ „ „ II. „	11[4]	10	11	3	7[1]	12	4	6	4	5	3[1]	9	9	6	1
Uwolnionych było od całej opłaty:															
w I. półroczu . .	31	28	38	42	36	38	30	30	21	21	20	18	21	18	3
w II. półroczu . .	41	44	31	45	34	25	27	30	22	21	23	16	20	17	3
Opłata szkolna wynosiła Koron															
„ w I. półroczu	750	840	120	180	180	90	60	180	180	180	270	270	240	150	3'
„ w II. półroczu	450	300	330	90	240	360	120	180	120	150	120	270	270	180	3.
Razem . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69

	I.a	I.b	II.a	II.b	III.a	III.b	IV.a	IV.b	V.a	V.b	VI.a	VI.b	VII.	VIII.	Razem	
	w klasie															
atki na środki nauk. przyn. K.	120	118	84	96	90	82	64	74	56	54	60	54	62	48	1062	
aksy wstępne	231	222·6	—	8·4	21	12·6	—	12·6	8·4	8·4	16·8	12·6	4·2	8·4	567	
„ za duplikaty świadectw szk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	
Dochody własne zakładu na zaupno środków naukowych przyniosły razem . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1655	
9. Frekwencya na naukę rzedmiotów nadobowiązkowych.																
a naukę hist. kraju rodzinnego	—	—	—	—	41	37	31	36	—	—	26	25	29	—	225	
„ rysunków odręcznych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	
„ geometryi wykreślnej	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	5	6	2	—	31	
„ kaligrafii	25	33	15	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83	
„ gimnastyki	41	46	33	39	31	30	26	27	13	19	15	21	20	13	374	
„ śpiewu	13	9	11	10	6	2	11	2	2	3	1	6	6	9	91	
10. Stypendya.																
fundacyi ś.p. Jana R. Kasparka	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
„ ś. p. Głowińskiego .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	
„ Jankowskich i Stupnickich	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
„ ś. p. M. Romanowskiego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
„ ś. p. ks. Nowaka . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10
„ ś. p. Floryana Scholza .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	
„ nadwyżek karnych . . .	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	
„ Myślenickiej	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
w kwocie K. . .	—	200	—	340	60	—	64	—	—	100	—	—	315	315		
	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	315	—	2209	
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—		

L) Fundusze

na wsparcie ubogich uczniów.

1. Dyrekcya w porozumieniu z gronem nauczycieli udzieliła wsparcia z fundacyi im. Mikołaja Kopernika 2 uczniom klasy VIII.
2. Wsparcia z fundacyi im. Najd. Arcyksiężniczki Gizeli udzieliła dyrekcya 1 uczniowi z kasy VI. A.
3. Towarzystwo Bursy im. Stefana Batorego utrzymywało w bieżącym roku szkolnym 60 uczniów.
4. Z ubiegłego roku szkolnego pozostało ze składek . . . 231 K. 23 h

W tym roku szkolnym wpłynęło ze składek uczniów i od rozmaitych dobrodziejów	868 K. 83 h
Razem . .	1100 K. 06 h
Z tego wydano:	
a) na książki i przybory szkolne	312 K. 30 h
b) na wsparcia 9 uczniów, lekarstwa, ubrania	769 K. 43 h
Razem . .	1081 K. 73 h
Pozostaje na rok przyszły	18 K. 33 h

5. Z kwoty 143 K., która pozostała na rok bieżący z datku udzielonego przez Świetny Wydział tutejszej Rady powiatowej na sprawienie mundurków ubogim a pilnym uczniom powiatu wadowickiego, wydano wszystko.

Dyrekcya wyraża wszystkim Dobrodziejom w imieniu uczącej się młodzieży najszczersze podziękowanie.

M) Klasyfikacya uczniów publicznych

za drugie półrocze 1903.

Klasa I. A.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Bryzek Jan,
Dwornik Stefan,
Humpola Jan,
Ramza Franciszek,
Sułkowski Józef.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Bielenin Eugeniusz,
Bilewicz Franciszek,
Chorąży Piotr,
Cibor Michał,
Czarnota Jan,
Dziedzic Józef,
Fidelus Jan,
Frasiński Wacław,
Gramatyka Józef,
Heller Edmund,
Käppler Karol,
Kołomłocki Władysław,
Komędera Józef,
Kublin Józef,
Lisowski Tadeusz,
Majewski Jerzy,
Migdał Tomasz,
Miodoński Jan,
Okrzesik Franciszek,
Oleksy Władysław,
Oleksy Alfred,
Płoszczyca Jan,
Poczatko Bronisław,
Putek Józef,
Radek Antoni,
Singer Zacharyasz,
Tyrała Franciszek,
Waligórski Roman,
Wądrzyk Antoni,
Woltyński Józef,
Źróbek Stanisław,
Żabiński Antoni,
Żabiński Ludwik.

Świadectwo stopnia II. otrzymało uczniów 4.
" " III. " " 4.
Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono uczniów 6.

Klasa I. B.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Gieruszczak Emanuel, **Rybarski Mieczysław,** **Suknarowski Stefan.**

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Alberti Stanisław,
Brózda Ignacy,
Czapik Tadeusz,
Dobrodzicki Ignacy,
Fabia Marcin,
Gebel Alfred,
Goldmann Jakób,
Gramatyka Franciszek,
Kenner Rudolf,
Kowalczewski Mieczysław,
Kramer Emil,
Kubiczek Franciszek,
Kuwik Józef,
Kuzia Adam,
Liszka Stanisław
Marszałek Albin,
Münz Erwin,
Nowakowski Zygmunt,
Otfinowski Stanisław,
Pachoński Józef,
Podworski Stefan,
Poperle Berisch,
Ramza Adam,
Reich Herman,
Reszko Kazimierz,
Rosner Franciszek,
Rusin Jan,
Siuty Wojciech,
Timmel Rudolf,
Turek Józef,
Turyczyn Kazimierz,
Waga Feliks,
Wilkowski Julian,
Wojdyła Wawrzyniec,
Wolański Witalis,
Zembaty Ferdynand,
Zembaty Wilhelm,
Żegleń Józef.

Świadectwo stopnia II. otrzymało uczniów 2.
„ „ III. „ „ 4.
Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono uczniów 7.

Klasa II. A.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Czech Jan,
Goldberger Izydor,
Majkut Teofil,
Ruła Józef,
Starzewski Maciej,
Sternal Stanisław.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Banaś Stanisław,
Chodorowski Józef,
Czekaj Ludwik,
Daniel Feliks,
Donaś Władysław,
Filip Walenty,
Frister Maurycy,
Gaweł Józef,
Gołąmb Adam,
Grabowski Stanisław,
Jettmar Rudolf,
Kalfus Herman,
Kamski Stanisław,
Klaja Gustaw,
Kasperczyk Michał,
Koczurkiewicz Władysław,
Kuzia Władysław,
Łaszczak Franciszek,
Lekostaj Maryan,
Makuch Stanisław,
Mydlarz Ignacy,
Pantofliński Ludwik,
Prażmowski Roman,
Ptaś Karol,
Ringer Edward,
Sapiński Władysław,
Schaschek Feliks,
Schiffer Adolf,
Sikora Stanisław,
Szybowski Tadeusz,
Wardyła Stanisław,
Wójcik Zygmunt,
Żuławski Mieczysław.

Świadectwo stopnia II. otrzymał uczeń 1.

Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono uczniów 2.

Klasa II. B.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Burkacki Ignacy,
Fischgrund Schewach,
Fox Franciszek,
Oślak Edmund,
Prażmowski Kazimierz,
Zabrzeski Józef.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Babiński Aleksander,
Bendetz Jakób,
Ciembroniewicz Jan,
Englert Wincenty,
Feller Berisch,
Frącz Stefan,
Fryś Rudolf,
Gajczak Józef,
Gniłka Jan,
Golański Franciszek,
Gros Władysław,
Gruszeczka Ignacy,
Heller Stefan,
Holländer Eliasz,
Kachel Stanisław,
Kasprzak Andrzej,

Kłosiński Stanisław,
Koziłek Jan,
Leśniak Franciszek,
Medwecki Tadeusz,
Nawratil Kazimierz,
Nawratil Władysław,
Nikiel Rudolf,
Pacut Józef,
Piskorczyk Stanisław,
Rosenberg Mordche,
Schmidt Wiktor,
Silberschütz Szymon,
Smółka Roman,
Smulowicz Rafał,
Stankiewicz Eugeniusz,
Suknarowski Teodor,
Świderski Wiktor,
Turyczyn Roman,
Woźniak Antoni,
Zejma Józef,
Zembaty Wilhelm,
Zolik Józef,
Zugaj Maryan,
Żmija Stefan.

Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono uczniów 2.

Klasa III. A.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Kalec Bolesław,
Nycz Kazimierz,
Orzeł Zygmunt,
Tyrybon Jan.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Batko Franciszek,
Ebel Löbl,
Galoch Stanisław,
Geppert Eugeniusz,
Geras Wilhelm,
Grudniewicz Szczepan,
Guzdek Antoni,
Herzyk Ludwik,
Hyla Józef,
Jettmar Władysław,
Korczyk Józef,
Kudas Józef,
Malczyk Władysław,
Migdałek Eugeniusz,
Münz Józef,
Porzycki Antoni,
Porzycki Józef,
Raczyński Jan,
Reich Izydor,
Reich Maks,
Ruff Maurycy,
Sadlik Stefan,
Sapiński Franciszek,
Sapiński Stanisław,
Sitarz Michał,
Szaper Stanisław,
Szczerbowski Walenty,
Wajda Wojciech,
Zemanek Kazimierz,
Zemła Józef,
Czapelski Stanisław,
Walczak Adam.

Świadectwo stopnia II. otrzymał uczeń 1.
„ „ III. „ „ 1.

Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono uczniów 3.

Klasa III. B.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Bieniek Wincenty,
Czekaj Stanisław,
Englert Józef,
Erychleb Jan,
Erychleb Roman,
Grzesło Ignacy,
Hischtin Stanisław,
Jurka Piotr,
Kamieński Stefan,
Konieczny Wojciech,
Kopacz Stanisław,
Kupczyk Franciszek,
Łagosz Franciszek,
Łasak Franciszek,
Malina Stanisław,
Medoń Władysław,
Obtułowicz Wilhelm,
Pawełek Jan,
Sadowski Adam,
Schwarzer Stanisław,
Seremet Józef,
Witowski Stanisław,
Wójcik Adolf,
Wójcik Karol.

Świadectwo stopnia II. otrzymało uczniów 4.

Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono uczniów 9

Klasa IV. A.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Kłósak Franciszek,
Madeja Franciszek,
Rochowicz Stanisław,
Wolny Jan.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Bajorski Bolesław,
Balon Józef,
Böhnisch Edward,
Danek Józef,
Dudzik Franciszek,
Głuszek Franciszek,
Grudniewicz Kazimierz,
Haczek Antoni,
Hnicki Józef,
Kamiński Władysław,
Kłósak Antoni,
Kołodziejczyk Edmund,
Kręcioch Józef,
Miśko Józef,
Miśko Tadeusz,
Mrowiec Jan,
Oleksy Jan,
Sarapata Józef,
Tomanek Franciszek,
Wręzlewicz Edward,
Zaborski Stanisław,
Żelazny Czesław,
Żelazny Stanisław.

Świadectwo stopnia II. otrzymał uczeń 1.

Do egzaminu poprawczego po wakacych przeznaczono uczniów 3.

Klasa IV. B.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Haber Samuel,
Marecki Karol,
Nowak Jan.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Brońka Jacek,
Bujak Maryan,
Cap Jan,
Dworak Antoni,
Englert Jan,
Heidrich Edward,
Huppert Ignacy,
Kamieński Władysław,
Klejka Józef,
Kuliński Roman,
Kuś Józef,
Landau Samuel,
Łazarski Edgard,
Magiera Józef,
Marek Aleksander,
Masny Karol,
Miodoński Antoni,
Młodzik Stefan,
Münz Natan,
Pieczarka Wojciech,
Piwowarczyk Jan,
Rosenberg Lieber,
Szafraniec Jan,
Szczypka Stanisław,
Tyran Ignacy,
Wojciech Józef,
Zembaty Józef.
Zieliński Antoni.

Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono uczniów 5.

Klasa V. A.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Godawa Stanisław,
Krawczyński Stanisław,
Nycz Franciszek,
Pikoń Józef,
Silberschütz Abraham.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Biba Kazimierz,
Bilewicz Józef,
Cyankiewicz Jan,
Englert Bronisław,
Frister Wilhelm,
Gabryl Alojzy,
Gleczman Ignacy,
Grychowski August,

Hatłas Aleksander,
Janowski Michał,
Kawa Władysław,
Kozłowski Stefan,
Liśkiewicz Mikołaj,
Nesselroth Izajasz,
Opielka Józef,
Pukło Jan,
Remer Jerzy,
Timmel Alfred,
Wiśniowski Bronisław.

Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono uczniów 2.

Klasa V. B.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Jakubiec Wawrzyniec,
Kozłowski Jan,
Roman Józef,
Tobiasiewicz Władysław.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Bałys Jan,
Foltin Jan,
Gross Mojżesz,
Jamroga Tadeusz,
Janas Leonard,
Korn Walter,
Kusko Stanisław,
Łęczyński Stanisław,
Marek Władysław,
Medwicz Roman,
Nowotarski Roman,
Obtułowicz Jan,
Ogiegło Władysław,
Osiowski Karol,
Sieprawski Józef,
Studencki Stanisław,
Sznajdrowicz Ferdynand,
Turyczyn Adam,
Witek Karol,
Wolański Roman,
Zegadłowicz Emil.

Świadectwo stopnia II. otrzymał uczeń 1.

Klasa VI. A.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Faerber Zygmunt,
Górecki Franciszek,
Macner Józef.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Badoń Jan,
Baścik Jan,
Bicz Emil,
Borger Herman,

Burman Teofil,
Drozdowski Antoni,
Foltin Franciszek,
Glasner Artur,
Goldberger Artur,
Huppert Bernard,
Jarzyna Władysław,
Kalinowski Eugeniusz,
Kamieński Alfred,
Knappik Franciszek,
Malec Józef,
Miller Bernard,
Retmański Karol,
Skowroński Jan,
Słowiaczek Karol,
Van Roy Rudolf,
Żak Józef.

Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono uczniów 2.

Klasa VI. B.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Geppert Maryan,
Grüner Zygmunt,
Łazarski Roman,
Profic Edward.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Armatys Władysław,
Cholewka Władysław,
Cyankiewicz Leon,
Daniel Ryszard,
Fox Antoni,
Gedl Adryan,
Grzybowski Józef,
Jura Stanisław,
Kantorek Michał,
Koziorowski Antoni,
Krzanak Józef,
Lekki Edward,
Łaś Stanisław,
Niemczyński Józef,
Pudełko Franciszek,
Roszek Bolesław,
Sordyl Stanisław,
Wojtyłko Franciszek.

Świadectwo stopnia II. otrzymał uczeń 1.

Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono uczniów 2.

Klasa VII.

Świadectwo stopnia I. z odznaczeniem otrzymali:

Braszka Józef,
Cyankiewicz Stanisław,
Dadej Kazimierz,
Heradin Józef,
Ruff Samuel,
Szlachtowski Stanisław,
Wasserberger Chaim.

Świadectwo stopnia I. otrzymali:

Fic Edward,
Grębosz Ignacy,
Humpola Józef,
Kamieński Edmund,
Kamieński Oskar,
Krupka Czesław,
Popiel Franciszek,
Raczyński Józef,
Reich Zygmunt,
Sitarz Franciszek,
Sitarz Ludwik,
Sordyl Stefan,
Wyród Jan,
Żurek Stefan,
Żyła Edward.

Świadectwo stopnia II. otrzymało uczniów 2.

Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono uczniów 5.

Wynik egzaminu dojrzałości.

Do egzaminu zgłosiło się uczniów publicznych 23
„ „ „ „ eksternistów 4
Z tych po raz drugi eksternistów 2.
Komisya przyznała świadectwo dojrzałości z odzn. (ucz. publ.) . 7
Świadectwo dojrzałości otrzymało (ucz. publ 16, ekst. 3) . . . 19
Przeznaczono do egzaminu poprawczego po feryach eksternistę . 1

Świadectwo dojrzałości z odznaczeniem otrzymali:

Bryzek Jan,
Jasek Ludwik Stanisław,
Jordan Aleksander,
Krobicki Henryk Norbert,
Nodzyński Mieczysław Wład.,
Wesołowicz Józef Kazimierz,
Wiktor Władysław.

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

Chrzanowski Maryan Jan,
Drabczyński Karol Franciszek,
Gedl Edgard Zbigniew,
Gołuszka Ludwik,
Górkiewicz Czesław Wiktor,
Klęczar Franciszek,
Kluska Stanisław,
Kopacz Wojciech,
Małysiak Józef Maryan Wiktor,
Orkisz Jan,
Osiowski Stefan Jan,
Procner Józef Tomasz,
Tyran Adam Teofil,
Wołoszynowski Eugeniusz Stefan,
Zembaty Antoni Zbigniew,
Zieliński Zygmunt Bolesław,

Eksterniści:

Birtus Sylwiasz Ludwik Edmund,
Hartman Stanisław Walery,
Miarczyński Seweryn Eug. Marc.

Z wymienionych udaje się:

na wydział filozoficzny 3
„ „ medyczny 4
„ „ prawniczy 5
„ „ teologiczny 8
na politechnikę 5
do Akademii wojskowej 1

Z egzaminowanych, którzy publicznie do szkoły uczęszczali, ukończyło gimnazyum w przeciągu lat 8 17
9 3
10 3